

PRZEGLĄD WYBORCZY

*

Biuletyn informacyjny

1-2/2001

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego
00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Zespół w Krajowym Biurze Wyborczym
Bohdan Szcześniak
Alicja Kicińska
Jerzy Breitkopf
Redakcja - Kazimierz Wojciech Czaplicki, kierownik Biura

Skład komputerowy - Marcin Lisiak

Oddano do druku – 2 kwietnia 2001 r.

Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym” przez środki masowego przekazu, Krajowe Biuro Wyborcze będzie wdzięczne za każdorazowe wskazanie źródła informacji.

SPIS TREŚCI	Str.
* Posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej	5
* Działania związane z wyborami uzupełniającymi do Senatu RP	5
* Informacja o działalności Państwowej Komisji Wyborczej	11
* Bieżące prace Państwowej Komisji Wyborczej	40
* Informacje i aktualności wyborcze	47
* Zestawienie wyników wyborów uzupełniających do rad gmin przeprowadzonych w okresie od 1 stycznia do 28 lutego 2001 r.	47
* Zestawienie wyników wyborów przedterminowych do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw przeprowadzonych w okresie od 1 stycznia do 28 lutego 2001 r.	49
* Zestawienie wyników referendów lokalnych przeprowadzonych w okresie od 1 stycznia do 28 lutego 2001 r.	49
* Zmiany w składach sejmików województw, rad powiatów i rad miejskich w gminach powyżej 20 tys. mieszkańców	50
* Wykaz terminów uzupełniających i przedterminowych wyborów do rad gmin oraz referendów lokalnych w sprawie odwołania organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego przed upływem kadencji zarządzonych na okres od 4 marca 2001 r. do 27 maja 2001 r.	51
* Wymiana doświadczeń z zagranicą	57
* Z prac Krajowego Biura Wyborczego	57
* Informacje prawne i orzecznictwo sądowe	59

POSIEDZENIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Państwowa Komisja Wyborcza odbyła 4 posiedzenia w dniach 15 i 29 stycznia oraz 12 i 26 lutego 2001 r.

* W dniu 28 stycznia 2001 r. odbyły się wybory uzupełniające do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzone w okręgach wyborczych obejmujących obszary województw chełmskiego i wrocławskiego istniejących do dnia 31 grudnia 1998 r.

Zgodnie z ustawowymi obowiązkami Państwowa Komisja Wyborcza systematycznie nadzorowała realizację zadań w zakresie organizacji i przeprowadzenia wyborów. Analizowała przebieg wykonywania czynności wyborczych, zapewniła pomoc prawną i organizacyjną organom wyborczym. W przeddzień i w dniu wyborów pełnione były dyżury członków Komisji dla wyjaśniania bieżących problemów związanych z głosowaniem.

W dniu 29 stycznia 2001 r. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie protokołów okręgowych komisji wyborczych sporządziła obwieszczenie o wynikach wyborów uzupełniających do Senatu przeprowadzonych w dniu 28 stycznia 2001 r., i podała je w tym samym dniu do publicznej wiadomości na konferencji prasowej oraz przekazała do ogłoszenia w Monitorze Polskim. Zostało ono ogłoszone w Monitorze Polskim Nr 4, poz. 82 z dnia 8 lutego 2001 r.

Zgodnie z ustawowymi wymaganiami Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła sprawozdanie z wyborów uzupełniających i przekazała je Sądowi Najwyższemu i Marszałkowi Senatu.

SPRAWOZDANIE Z WYBORÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ PRZEPROWADZONYCH W DNIU 28 STYCZNIA 2001 R.

w okręgach wyborczych obejmujących obszary województw: chełmskiego i wrocławskiego istniejących do dnia 31 grudnia 1998 r.

Zgodnie z art. 5 pkt 3 i art. 1 ust.1 ustawy z dnia 10 maja 1991 r. – Ordynacja wyborcza do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1994 r. Nr 54, poz. 224 oraz z 1997 r. Nr 70, poz. 443 i Nr 98, poz. 604) w związku z art. 123 ustawy z dnia 28 maja 1993 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 45, poz. 205, z 1995 r. Nr 132, poz. 640, z 1997 r. Nr 47, poz. 297, Nr 70, poz. 443, Nr 88, poz. 554, Nr 98, poz. 604, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 943 oraz z 1999 r. Nr 49, poz. 483) – Państwowa Komisja Wyborcza przedstawia Marszałkowi Senatu oraz Sądowi Najwyższemu sprawozdanie z wyborów

uzupełniających do Senatu, przeprowadzonych w dniu 28 stycznia 2001 r. w okręgach wyborczych obejmujących obszary województw: chełmskiego i wrocławskiego istniejących do dnia 31 grudnia 1998 r.

I. Podstawa prawna przeprowadzenia wyborów

Wybory zarządził Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 listopada 2000 r., wyznaczając ich datę na niedzielę 28 stycznia 2001 r. Rozporządzenie Prezydenta zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 17 listopada 2001 r. Nr 98, poz. 1064. Załącznikiem do rozporządzenia był kalendarz wyborczy określający dni, w których upływały terminy wykonania czynności wyborczych przewidzianych w ustawie.

Wybory odbyły się w 2 okręgach wyborczych, tj. na obszarze województwa chełmskiego i województwa wrocławskiego, w granicach istniejących do dnia 31 grudnia 1998 r.

Podstawą przeprowadzenia wyborów w granicach dawnych województw był art. 8 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o wejściu w życie ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 99, poz. 631) stanowiący, że w przypadku przeprowadzenia wyborów uzupełniających do Senatu IV kadencji, wybranego w dniu 21 września 1997 r., okręgiem wyborczym jest obszar województwa istniejącego do dnia 31 grudnia 1998 r.

Wybory przeprowadzono na podstawie ustawy z dnia 10 maja 1991 r. – Ordynacja wyborcza do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy z dnia 28 maja 1993 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, której przepisy mają odpowiednie zastosowanie w wyborach do Senatu zgodnie z art. 1 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Senatu.

Obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 listopada 2000 r., informujące o zarządzeniu wyborów, granicach okręgów wyborczych, w których będą one przeprowadzone i liczbie wybieranych senatorów (po jednym w każdym okręgu), zostały podane do publicznej wiadomości z zachowaniem terminu określonego kalendarzem wyborczym, w okręgach, w których zarządzono wybory.

II. Komisje wyborcze i obwody głosowania

Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z art. 65 ust. 1 i 2 Ordynacji wyborczej do Sejmu, uchwałą z dnia 5 grudnia 2000 r. powołała Okręgowe Komisje Wyborcze w Chełmie i Wrocławiu. W ich skład weszli sędziowie sądów apelacyjnych, sądów wojewódzkich i sądów rejonowych, zgłoszeni przez Ministra Sprawiedliwości: 11 sędziów w skład Okręgowej Komisji Wyborczej w Chełmie i 12 sędziów w skład Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu.

Do przeprowadzenia głosowania rady gmin utworzyły 816 obwodów głosowania, a zarządy gmin powołały w tych obwodach obwodowe komisje wyborcze; w skład tych komisji weszło 5645 wyborców.

Przy ustalaniu składów obwodowych komisji wyborczych zarządy gmin działały zgodnie z art. 68 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Sejmu, uwzględniając propozycje zgłoszone przez komitety wyborcze.

Okręgowe i obwodowe komisje wyborcze zostały powołane z zachowaniem terminów ustalonych kalendarzem wyborczym.

III. Rejestracja kandydatów na senatorów

1. W terminie wskazanym w kalendarzu wyborczym, tj. do 19 grudnia 2000 r., Okręgowe Komisje Wyborcze przyjmowały od pełnomocników komitetów wyborczych zgłoszenia kandydatów na senatorów do rejestracji i - jeżeli zgłoszenia spełniały ustawowe warunki - rejestrowały kandydatów. W obu okręgach wyborczych zarejestrowano wszystkich zgłoszonych kandydatów.

- Okręgowa Komisja Wyborcza w Chełmie zarejestrowała 4 kandydatów na senatora: 3 kandydatów zgłosiły organy statutowe partii politycznych, a jednego kandydata - komitet wyborców.

- Okręgowa Komisja Wyborcza we Wrocławiu zarejestrowała 3 kandydatów, zgłoszonych przez organy statutowe partii politycznych.

Do Państwowej Komisji Wyborczej, ani do Okręgowych Komisji Wyborczych nie wpłynęły odwołania w sprawach zgłoszonych kandydatów. Żaden z zarejestrowanych kandydatów nie zrezygnował z kandydowania w wyborach przeprowadzonych w dniu 28 stycznia 2001 r.

IV. Nadzór i pomoc Państwowej Komisji Wyborczej

Niezwłocznie po zarządzeniu wyborów Państwowa Komisja Wyborcza przekazała organom wyborczym informację, w sprawie wyborów uzupełniających zarządzonych na dzień 28 stycznia 2001 r., w której przypomniła obowiązujące przepisy prawa i procedury wyborcze. Wskazała m. in. na obowiązek stosowania przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w przypadkach rozbieżności między Konstytucją a przepisami Ordynacji. Dotyczyło to w szczególności zasad sporządzania spisów wyborców oraz rejestrowania kandydatów na senatorów. Zgodnie z Konstytucją prawo wybierania nie przysługuje osobom, które są ubezwłasnowolnione prawomocnym orzeczeniem sądowym bez względu na przyczynę ubezwłasnowolnienia (art. 62 ust. 2 Konstytucji); kandydatów na senatorów mogą

zglaszać tylko partie polityczne i wyborcy (art. 100 ust. 1 Konstytucji), zaś kandydat musi być obywatelem polskim mającym pełnię praw wyborczych oraz ukończone najpóźniej w dniu wyborów 30 lat (art. 99 ust. 2 Konstytucji). Państwowa Komisja Wyborcza przypomniała jednocześnie określone ustawowo wymagania związane ze zgłaszaniem kandydatów, w tym dotyczące poparcia zgłoszenia podpisami co najmniej 3000 wyborców zamieszkałych w danym okręgu wyborczym, zwróciła uwagę na poprawność sporządzenia spisów wyborców oraz należyte przygotowanie członków obwodowych komisji wyborczych do wykonania ich zadań. Informacja była udostępniana zainteresowanym w Krajowym Biurze Wyborczym i jego terenowych delegaturach. Podano ją także do publicznej wiadomości w lokalnych środkach przekazu.

Wydano drukiem i przekazano wszystkim komisjom wyborczym broszurę z tekstami Ordynacji wyborczych do Senatu i Sejmu.

Uchwałą z dnia 5 grudnia 2000 r. Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące ich zadań i trybu pracy w wyborach uzupełniających. W wytycznych tych określono szczegółowy sposób organizacji pracy okręgowej komisji, tryb przyjmowania zgłoszeń i rejestracji kandydatów na senatora, postępowanie przy ustalaniu wyników głosowania i wyników wyborów, w tym zasady i sposób wykorzystania elektronicznego systemu przesyłania i przetwarzania danych o wynikach głosowania i wyborów.

W zakresie pozostałych czynności przeprowadzanych w wyborach uzupełniających miały zastosowanie uchwały Państwowej Komisji Wyborczej wydane w związku z wyborami uzupełniającymi do Senatu przeprowadzonymi w dniu 25 czerwca 2000 r., ustalające wytyczne w sprawie zadań i trybu pracy obwodowych komisji wyborczych, wzory protokołów głosowania w obwodzie i protokołów głosowania i wyniku wyborów senatora w okręgu wyborczym oraz wzór karty do głosowania w wyborach uzupełniających. Zastosowanie miały także akty wykonawcze wydane przed 2000 r., które wskazano w cz. VI Wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 5 grudnia 2000 r.

Państwowa Komisja Wyborcza zapewniła ponadto bieżącą pomoc prawną komisjom i jednostkom obsługującym organy wyborcze, udzielając wyjaśnień na ich pytania i wątpliwości.

V. Przebieg głosowania i ustalenie wyników wyborów

W dniu głosowania lokale wyborcze były otwarte w godzinach określonych Ordynacją wyborczą, tj. od 6.00 do 22.00. Komisje obwodowe otrzymały w terminie spisy wyborców, karty do głosowania i formularze protokołów głosowania.

W celu zapewnienia pomocy obwodowym komisjom wyborczym, sprawowania nadzoru nad ich pracą oraz rozpatrywania ewentualnych skarg wyborców, w przeddzień wyborów i w dniu wyborów pełnione były dyżury przez członków Okręgowych Komisji Wyborczych. Dyżury pełnili również członkowie Państwowej Komisji Wyborczej.

Państwowa Komisja Wyborcza i Okręgowe Komisje Wyborcze nie otrzymały sygnałów o nieprawidłowościach związanych z przebiegiem głosowania i ustalaniem jego wyników przez obwodowe komisje wyborcze. Nie wpłynęły także skargi na działalność obwodowych komisji ani dotyczące przebiegu głosowania. Jedynie w 2 obwodach głosowania w okręgu wyborczym obejmującym województwo chełmskie, miały miejsce drobne incydenty, a mianowicie: w obwodzie Nr 11 w mieście Chełmie wyborca otrzymał 2 karty do głosowania i głosował za siebie i za żonę; w obwodzie Nr 7 w Kopinie (gmina Cyców) nastąpiło na krótko zakłócenie głosowania przez nietrzeźwego wyborcę i potrzebna była interwencja policji. Fakty te zostały opisane w protokołach głosowania z tych obwodów.

Tylko nieliczni mężowie zaufania byli obecni przy czynnościach wyborczych w dniu głosowania. Nie wnieśli oni zarzutów, ani uwag do protokołów.

Obwodowe komisje wyborcze poprawnie sporządziły protokoły głosowania i niezwłocznie przekazały je Okręgowym Komisjom Wyborczym. Po otrzymaniu tych protokołów Okręgowe Komisje ustaliły wyniki głosowania w okręgach wyborczych i wyniki wyborów uzupełniających do Senatu.

Zgodnie z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej elektroniczna technika obliczeniowa została wykorzystana do rejestracji danych liczbowych z protokołów głosowania, kontroli prawidłowości tych danych pod względem arytmetycznym oraz sumowania danych liczbowych. Po dokonaniu czynności sprawdzających prawidłowość obliczeń Okręgowe Komisje Wyborcze sporządziły protokoły wyników głosowania i wyniku wyborów w okręgu wyborczym. Przy pracach i ustalaniu wyników w Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu był obecny pełnomocnik Komitetu Wyborczego Akcja Wyborcza Solidarność, który nie zgłosił zarzutów ani uwag.

Frekwencja wyborcza wyniosła: w województwie chełmskim – 10,90%, a w województwie wrocławskim – 4,51% ogółu uprawnionych do głosowania. W województwie chełmskim w jednym obwodzie głosowania, a w województwie wrocławskim w 3 obwodach do głosowania nie zgłosił się żaden wyborca.

W dniu 29 stycznia 2001 r. przedstawiciele Okręgowych Komisji Wyborczych w Chełmie i Wrocławiu przywieźli do Państwowej Komisji Wyborczej, w zapieczętowanych kopertach, protokoły z wyborów senatorów wraz z zarejestrowanymi na nośnikach elektronicznych danymi liczbowymi z obwodów głosowania i obliczeniami wyników głosowania w okrę-

gach. Państwowa Komisja Wyborcza po otrzymaniu protokołów sprawdziła prawidłowość ustalenia wyników głosowania i wyborów w każdym okręgu wyborczym, i na podstawie sprawdzonych protokołów sporządziła w dniu 29 stycznia 2001 r. obwieszczenie o wynikach wyborów uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 28 stycznia 2001 r. W tym samym dniu Komisja podała wyniki wyborów uzupełniających do publicznej wiadomości na konferencji prasowej oraz przekazała Obwieszczenie do ogłoszenia. Zostało ono ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” Nr 4, poz. 82 z dnia 8 lutego 2001 r. Obwieszczenie stanowi załącznik do niniejszego sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie posiadanych dokumentów stwierdza, że nie są jej znane fakty mogące być podstawą kwestionowania ważności wyborów.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej

(-) Ferdynand Rymarz

Zastępcy Przewodniczącego:

(-) Jan Kacprzak

(-) Stanisław Kosmal

Członkowie

(-) Stefan Jaworski

(-) Andrzej Kisielewicz

(-) Andrzej Mączyński

(-) Zbigniew Szonert

(-) Stanisław Zabłocki

- * Państwowa Komisja Wyborcza rozpatrzyła i przyjęła informację o swojej działalności i działalności Krajowego Biura Wyborczego w 2000 r. Informację przekazano Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkom Sejmu i Senatu, Prezesowi Rady Ministrów oraz przesłano informacyjnie Prezesom Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego.

INFORMACJA
O DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
I KRAJOWEGO BIURA WYBORCZEGO
W 2000 r.

Państwowa Komisja Wyborcza pracowała w ustawowym składzie 9 sędziów. W składzie Państwowej Komisji Wyborczej nastąpiły w 2000 r. następujące zmiany: w związku z przejściem w stan spoczynku został odwołany z jej składu zastępca przewodniczącego, sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego Andrzej Wróblewski, a powołany w jego miejsce sędzia NSA Andrzej Kisielewicz. Komisja wybrała jednocześnie na zastępcę przewodniczącego sędziego NSA Jana Kacprzaka.

Obecny skład Państwowej Komisji Wyborczej jest następujący: przewodniczący - Ferdynand Rymarz, sędzia Trybunału Konstytucyjnego; zastępcy przewodniczącego: Jan Kacprzak, sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego Stanisław Kosmal, sędzia Sądu Najwyższego; członkowie: Stefan Jaworski, sędzia Trybunału Konstytucyjnego; Andrzej Kisielewicz, sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego; Andrzej Mączyński, sędzia Trybunału Konstytucyjnego; Zbigniew Szonert, sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego; Stanisław Zabłocki, sędzia Sądu Najwyższego; Tadeusz Żyznowski, sędzia Sądu Najwyższego. Funkcję sekretarza Komisji pełni, zgodnie z ustawą, Kierownik Krajowego Biura Wyborczego Kazimierz W. Czaplicki.

Do zakresu właściwości Państwowej Komisji Wyborczej doszły w 2000 r. zadania, związane z przeprowadzaniem referendów w sprawie odwołania przed upływem kadencji rad powiatów i sejmików województw, określone w ustawie z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. Nr 88, poz. 985), która zastąpiła obowiązującą dotąd ustawę z dnia 11 października 1991 r. o referendum gminnym (Dz. U. z 1996 r. Nr 84, poz. 386).

W obowiązującym stanie prawnym Państwowa Komisja Wyborcza wykonuje zatem zadania określone w ustawach:

- z dnia 28 maja 1993 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 45, poz. 205; z 1995 r. Nr 132, poz. 640; z 1997 r. Nr 47, poz. 297, Nr 70, poz. 443, Nr 88, poz. 554, Nr 98, poz. 604, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 943), z 1998 r. Nr 162, poz. 1122, z 1999 r. Nr 49, poz. 482),*
- z dnia 10 maja 1991 r. - Ordynacja wyborcza do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1994 r. Nr 54, poz. 224; z 1997 r. Nr 70, poz. 443 i Nr 98, poz. 604 i z 1998 r. Nr 99, poz. 631),*
- z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544),*

- z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602 i Nr 160, poz. 1060), a w zakresie wyborów do Rady miasta stołecznego Warszawy i rad dzielnic w Gminie Warszawa-Centrum w ustawie z dnia 25 marca 1994 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. Nr 48, poz. 195 i Nr 86, poz. 396, z 1995 r. Nr 124, poz. 601, z 1998 r. Nr 127, poz. 847 i z 1999 r. Nr 92, poz. 1044, z 2000 r. Nr 26, poz. 306),
- z dnia 29 czerwca 1995 r. o referendum (Dz. U. Nr 99, poz. 487),
- z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. Nr 88, poz. 985),
- z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. Nr 98, poz. 604 i z 1998 r. Nr 106, poz. 668),
- z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. Nr 106, poz. 679 z 1998 r., Nr 113, poz. 1126 i Nr 162, poz. 1126),
- z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428, Nr 57, poz. 618, Nr 62, poz. 681, Nr 63, poz. 701, z 2000 r. Nr 43, poz. 488 i Nr 50, poz. 600),
- z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli (Dz. U. Nr 62, poz. 688).

Zadania w zakresie wyborów organów stanowiących samorządu terytorialnego przeprowadzanych w toku ich kadencji wynikają także z ustaw:

- z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74, Nr 58, poz. 261, Nr 106, poz. 496 i Nr 132, poz. 622, z 1997 r. Nr 9, poz. 43, Nr 106, poz. 679, Nr 107, poz. 686, Nr 113, poz. 734 i Nr 123, poz. 775 oraz z 1998 r. Nr 155, poz. 1014 i Nr 162, poz. 1126, z 2000 r. Nr 26, poz. 306, Nr 48, poz. 552, Nr 62, poz. 718 i Nr 88, poz. 985),
- z dnia 5 czerwca 1999 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. Nr 91, poz. 578 i Nr 155, poz. 1014, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 26, poz. 306, Nr 48, poz. 552, Nr 62, poz. 718 i Nr 88, poz. 985),
- z dnia 5 czerwca 1999 r. o samorządzie województwa (Dz. U. Nr 91, poz. 576, Nr 155, poz. 1014, Nr 160, poz. 1060 i Nr 162, poz. 1126, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 26, poz. 306, Nr 48, poz. 550 i 552, Nr 62, poz. 718 i Nr 88, poz. 985).

Pełnomocnikami Państwowej Komisji Wyborczej w sprawach organizacji wyborów samorządowych są powołani na podstawie Ordynacji wyborczej z dnia 16 lipca 1998 r.

na pięcioletnią kadencję, wojewódzcy komisarze wyborczy i zastępcy wojewódzkich komisarzy (M.P. z 1998 r. Nr 27, poz. 384 i Nr 28, poz. 392).

* * *

Warunki organizacyjno-administracyjne, finansowe i techniczne związane z przygotowaniem i przeprowadzaniem wyborów i referendum, obsługę Państwowej Komisji Wyborczej, wojewódzkich komisarzy wyborczych i ich zastępców oraz inne określone prawem zadania w zakresie funkcjonowania systemu wyborczego zapewniało Krajowe Biuro Wyborcze, którego terenowymi jednostkami organizacyjnymi są delegatury wojewódzkie. Zasady działalności i organizację Krajowego Biura określa statut nadany przez Marszałka Sejmu na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej (M.P. z 1995 r. Nr 68, poz. 762).

I. Realizacja zadań ustawowych

1. Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

1) Zgodnie z ustawową funkcją centralnego organu właściwego w sprawach organizacji i przeprowadzania wyborów, Państwowa Komisja Wyborcza aktywnie współdziałała w prowadzonych w Sejmie pracach nad zmianą ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

- Sekretarz Komisji systematycznie uczestniczył w posiedzeniach zespołu, podkomisji i komisji sejmowych przygotowujących projekt zmian, przedstawiając w tym zakresie wnioski i propozycje rozwiązań legislacyjnych oraz udzielając szczegółowych informacji i wyjaśnień.

Inicjatywy i propozycje Państwowej Komisji Wyborczej dotyczyły zwłaszcza zapewnienia w tej ustawie rozwiązań zgodnych z normami konstytucyjnymi i ich spójności z nowym podziałem terytorialnym kraju i innymi ustawami wyborczymi: w sferze praw wyborczych obywateli, terminu zarządzenia wyborów, systemu komisji wyborczych i sposobu ich powoływania, sporządzania spisu wyborców, tworzenia obwodów głosowania, sposobu głosowania i ustalania jego wyników.

- Uwzględniając zmiany wprowadzone ustawą z dnia 28 kwietnia 2000 r. o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta RP (Dz.U. Nr 43, poz. 488) Państwowa Komisja Wyborcza, w trosce o prawidłowe jej stosowanie w praktyce wyborczej, podjęła działania popularyzujące nowe przepisy. Tekst ustawy wydrukowano i przekazano wojewódzkim komisarzom wyborczym, ich zastępcom i delegaturom terenowym Krajowego Biura Wyborczego w celu odpowiednio wczesnego jej poznania. Komisja

udzielała jednocześnie wyjaśnień i opinii na pytania i wątpliwości zgłaszane w tych sprawach. Odbyło się spotkanie Państwowej Komisji Wyborczej z komisarzami wyborczymi i służbami wyborczymi poświęcone tej problematyce.

Także broszura z jednolitym tekstem ustawy, ogłoszonym obwieszczeniem Marszałka Sejmu z dnia 9 czerwca 2000 r. (Dz.U. Nr 47, poz. 544), została w pilnym trybie wydrukowana i przekazana służbom wyborczym w terenie.

2) Wraz z ogłoszeniem zarządzenia Marszałka Sejmu o wyborach, wyznaczonych na dzień 8 października 2000 r., Państwowa Komisja Wyborcza podjęła realizację zadań wyborczych.

- W trybie i terminach przewidzianych w ustawie Komisja przyjmowała zgłoszenia i dokonywała rejestracji komitetów wyborczych kandydatów na Prezydenta, a następnie kandydatów na Prezydenta.

W ustawowym terminie (do dnia 14 sierpnia 2000 r.) do Państwowej Komisji Wyborczej zostały złożone zgłoszenia do zarejestrowania 23 komitetów wyborczych. Komisja zarejestrowała 21 komitetów wyborczych, a odmówiła rejestracji 2 komitetów z powodu stwierdzonych wad w tych zgłoszeniach i nieusunięcia przez zgłaszających wskazanych wad w wymaganym prawem terminie 3 dni. Komunikaty o zarejestrowanych komitetach wyborczych były systematycznie ogłaszane w Monitorze Polskim oraz publikowane w dzienniku „Rzeczpospolita”.

Odpowiednio, do dnia 24 sierpnia 2000 r. Państwowa Komisja Wyborcza przyjmowała od pełnomocników zarejestrowanych komitetów wyborczych zgłoszenia kandydatów na Prezydenta RP. Przyjmowanie zgłoszeń i rejestrowanie kandydatów odbywało się według wcześniej ustalonych jednolitych zasad, z którymi pełnomocnicy zostali zapoznani. Zgodnie z przyjętymi zasadami Komisja sprawdzała, czy zgłoszenie spełnia warunki formalne, badała na podstawie dostępnych urzędowo dokumentów zgodność zawartych w zgłoszeniu danych kandydata dotyczących jego tożsamości, miejsca zamieszkania i pracy, wykształcenia, wykonywanego zawodu i członkostwa we wskazanej partii politycznej, oraz czy zostało ono poparte podpisami co najmniej 100 tys. obywateli; wykazy z podpisami poparcia sprawdzane były w zakresie spełnienia ustawowych warunków. Przy czynnościach sprawdzających mogli być obecni pełnomocnicy komitetów wyborczych i korzystali oni z tej możliwości.

Zgłoszono do rejestracji 13 kandydatów na Prezydenta i wobec spełnienia ustawowych warunków wszyscy zgłoszeni kandydaci zostali zarejestrowani.

Państwowa Komisja Wyborcza ogłosiła listę zarejestrowanych kandydatów w Monitorze Polskim oraz podała do publicznej wiadomości w środkach masowego przekazu. Ob-

wieszczenie z danymi o kandydatach było rozplakatowane na obszarze kraju oraz przekazane konsulom i kapitanom polskich statków morskich.

Do wyborów przystąpiło 12 kandydatów. Z listy zarejestrowanych kandydatów Państwowa Komisja Wyborcza skreśliła bowiem jednego kandydata (J. Olszewskiego), który wycofał zgodę na kandydowanie. Komunikat o skreśleniu był wielokrotnie podany do publicznej wiadomości w prasie, radiu i telewizji. Rozplakatowane zostało obwieszczenie o skreśleniu wraz z informacją o warunkach ważności głosu.

- Zgodnie ze swoją właściwością Państwowa Komisja Wyborcza wydała przewidziane ustawą uchwały dotyczące organizacji i przeprowadzenia wyborów. Ustaliła: terytorialny zasięg działania i siedziby okręgowych komisji wyborczych; regulaminy i wzory pieczęci komisji okręgowych i obwodowych; wzory protokołów głosowania i wyników głosowania; wzór zaświadczenia dla mężów zaufania oraz wzór karty do głosowania; zarządziła druk kart do głosowania oraz ustaliła sposób przechowywania i przekazania kart obwodowym komisjom wyborczym; sposób sporządzenia i przekazywania kart do głosowania do obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich; zasady i tryb przekazywania wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich właściwym okręgowym komisjom wyborczym.

W trybie określonym w ustawie Państwowa Komisja Wyborcza powołała okręgowe komisje wyborcze dla przeprowadzenia wyborów Prezydenta. Zgodnie z ustalonym zasięgiem działania okręgowych komisji wyborczych, powołanych zostało 68 komisji. Przy ustalaniu liczby i zasięgu działania okręgowych komisji Państwowa Komisja Wyborcza kierowała się przesłanką sprawnej organizacji wyborów, przyjmując założenie, że liczba obwodów głosowania w każdym okręgu powinna mieścić się w granicach od 250 do 700 obwodów. Zgodnie z tą przesłanką w poszczególnych województwach ustalono odpowiednio, od 9 (w województwie mazowieckim) do 2 okręgowych komisji (w województwach: lubuskim, opolskim i świętokrzyskim).

W skład okręgowych komisji wyborczych powołano sędziów zgłoszonych przez Ministra Sprawiedliwości. W skład każdej okręgowej komisji weszło 5 sędziów. Ogółem w skład komisji powołano 340 sędziów: 136 sędziów sądów rejonowych, 174 sędziów sądów okręgowych, 26 sędziów sądów apelacyjnych, 2 sędziów Sądu Najwyższego i 2 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego.

W ramach nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawa wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza wydała wytyczne dla okręgowych i obwodowych komisji wyborczych, określające ich zadania oraz sposób przygotowania i przeprowadzenia wybo-

rów. Dopuszczając przy obliczaniu wyników głosowania w okręgach wyborczych korzystanie z systemu elektronicznego, Państwowa Komisja Wyborcza wskazała na pomocniczy charakter tego systemu i jego stosowanie pod szczegółową kontrolą okręgowych komisji wyborczych. Mając na uwadze wnioski pełnomocników 5 komitetów wyborczych postulujących „manualny” sposób obliczania głosów w wyborach, Państwowa Komisja Wyborcza zobowiązała okręgowe komisje wyborcze do dokonania porównania danych liczbowych z co najmniej 5% protokołów głosowania w wybranych losowo obwodach lub wskazanych przez mężów zaufania, z danymi z tych protokołów wprowadzonymi do systemu elektronicznego, a ponadto - zsumowanie kontrolnie, tradycyjną metodą, głosów oddanych we wszystkich obwodach na tych 3 kandydatów, którzy uzyskali największą liczbę głosów w okręgu i porównanie tak uzyskanej sumy głosów z obliczeniami wykonanymi elektronicznie.

W wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych Państwowa Komisja Wyborcza wskazała w szczególności na obowiązek należytego przygotowania się członków tych komisji do przeprowadzenia głosowania oraz ustalenia wyników głosowania w obwodzie. Szczegółowo omówione zostały zadania komisji dotyczące przyjęcia, przeliczenia i ostemplowania kart do głosowania, czynności przy wydawaniu wyborcom kart do głosowania, ustawowe warunki ważności głosu, sposób sporządzenia protokołów głosowania i dostarczenia protokołów do okręgowych komisji wyborczych.

Państwowa Komisja Wyborcza udzielała systematycznie wyjaśnień dotyczących stosowania przepisów prawa wyborczego organom wyborczym, organom samorządowym, pełnomocnikom komitetów wyborczych i wyborcom; dotyczyły one m.in. wydawania zaświadczeń o prawie do głosowania, zasad dopisywania wyborców do spisu wyborców, obowiązku okazywania dokumentu tożsamości w celu otrzymania karty do głosowania. Przez cały okres przygotowań do wyborów udzielano na piśmie i telefonicznie różnego rodzaju informacji i wyjaśnień w sprawach dotyczących wyborów; takich wyjaśnień udzielono ok. 500. Także okręgowe komisje wyborcze i delegatury wojewódzkie Krajowego Biura Wyborczego udzielały wyjaśnień z zakresu prawa wyborczego oraz podejmowały w różnych formach działania służące należytemu przygotowaniu i przeprowadzeniu wyborów.

- Państwowa Komisja Wyborcza w różnych formach systematycznie współdziałała z właściwymi ministrami w sprawach wydania przez nich wymaganych ustawą aktów normatywnych, dotyczących: sporządzania i aktualizowania spisu wyborców; wydawania zaświadczeń o prawie do głosowania; powoływania obwodowych komisji wyborczych i świadczeń przysługujących członkom komisji wyborczych; tworzenia obwodów głosowania za granicą i na polskich statkach morskich; wzoru sprawozdań

wyborczych o pozyskanych przez komitety wyborcze środkach na wybory i wydatkach; nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych w publicznej telewizji i radiu; trybu postępowania z dokumentacją z wyborów. Przygotowywane były projekty stosownych regulacji, opiniowano projekty aktów w tych sprawach, zgłaszano uwagi legislacyjne i wnioski wynikające z doświadczeń praktyki wyborczej. Inicjatywy i działania w tej materii Państwowa Komisja Wyborcza podejmowała z odpowiednim wyprzedzeniem. Wystąpiły jednak przypadki zbyt późnego wydania niektórych aktów wykonawczych, np. rozporządzeń regulujących powołanie obwodowych komisji wyborczych oraz sporządzanie spisu wyborców. Z informacji posiadanych przez Państwową Komisję Wyborczą wynika, że głównym powodem opóźnień w wydawaniu aktów jest formuła ich opiniowania, polegająca na przekazywaniu każdego projektu, niezależnie od regulowanej materii i specyfiki organizacyjnej, do opiniowania wszystkim jednostkom resortowym. Mając na względzie wykonywanie zadań i czynności w kolejnych wyborach Państwowa Komisja Wyborcza zasygnalizowała ten problem Prezesowi Rady Ministrów, wnioskując o usprawnienie procedur uzgodnieniowych w tym zakresie.

- Państwowa Komisja Wyborcza zajmowała stanowisko i udzielała wyjaśnień i opinii na liczne pytania od komitetów wyborczych i nadawców telewizyjnych w sprawach stosowania przepisów ustawy w zakresie prowadzenia kampanii wyborczej, w tym w środkach masowego przekazu.

Wyjaśnienia i opinie wydawano między innymi w sprawach finansowania kampanii wyborczej, korzystania z czasu antenowego przez komitety wyborcze, zasad prezentowania kandydatów w programach wyborczych w telewizji i radiu, odpowiedzialności nadawcy za treść audycji wyborczych, wymiaru czasu na odpłatne rozpowszechnianie audycji wyborczych, prowadzenia kampanii wyborczej bez zgody komitetu wyborczego, zakresu ochrony kandydatów przed upowszechnianiem o nich nieprawdziwych informacji, oświadczeń kandydatów o ich stanie majątkowym, oznaczania plakatów wyborczych i materiałów agitacyjnych.

- Głosowanie w wyborach Prezydenta przebiegało bez większych zakłóceń. Przy głosowaniu i ustalaniu jego wyników w obwodach i okręgach wyborczych bez przeszkód mogli uczestniczyć mężowie zaufania komitetów wyborczych. Obecność mężów zaufania w lokalach głosowania i przy ustalaniu wyników głosowania w obwodach miała miejsce w około 30% obwodów. Było to związane ze sposobem powoływania obwodowych komisji wyborczych, składających się z osób wskazanych przez komitety wyborcze. Mężowie zaufania byli natomiast obecni przy ustalaniu wyników głosowania przez wszystkie okręgowe komisje wyborcze. Obserwowali przyjmowanie

protokołów głosowania z obwodów, uczestniczyli w wyborze protokołów głosowania do kontroli, obserwowali sprawdzane tradycyjnymi metodami wyniki głosowania oraz teletransmisję wyników głosowania do Państwowej Komisji Wyborczej.

Mężowie zaufania i członkowie obwodowych komisji wnieśli do protokołów głosowania 177 zarzutów i uwag. Do wszystkich zarzutów ustosunkowały się obwodowe komisje wyborcze i okręgowe komisje wyborcze. W ich ocenie przeważająca większość zarzutów nie była zasadna, wynikała z nieznamomości prawa wyborczego i pełnionej funkcji. Komisje wyborcze uznały zasadność ok. 10% zgłoszonych zarzutów oceniając jednocześnie, że także zarzuty uzasadnione dotyczyły nieprawidłowości nie mających wpływu na wyniki głosowania.

Ustalenie wyników przez obwodowe i okręgowe komisje wyborcze zostało dokonane sprawnie i szybko. Dane liczbowe z protokołów zbiorczych wyników głosowania okręgowe komisje niezwłocznie przekazywały elektronicznie Państwowej Komisji Wyborczej oraz przesyłały telefaksem protokół wyników głosowania, zaś oryginały protokołów wraz z protokołami z obwodów głosowania zostały dostarczone przez przewodniczącą komisji lub upoważnione osoby.

- Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z art. 66d ustawy, systematycznie podawała do publicznej wiadomości ustalone przez poszczególne okręgowe komisje wyborcze zbiorcze wyniki głosowania w okręgach. Dane te były udostępniane w działającym w siedzibie Państwowej Komisji Wyborczej Centrum Informacji Wyborczej, przeznaczonym dla przedstawicieli środków masowego przekazu. Na zlecenie Państwowej Komisji Wyborczej została przygotowana przez portal internetowy Wirtualna Polska strona www.pkw.wp.pl, na której były dostępne akty prawne związane z wyborami Prezydenta RP, wyjaśnienia i komunikaty Państwowej Komisji Wyborczej, a także ogłaszane przez Państwową Komisję Wyborczą zbiorcze wyniki głosowania z okręgów.

Przy ustalaniu przez Państwową Komisję Wyborczą wyników głosowania na kandydatów na Prezydenta RP i wyniku wyborów był obecny przedstawiciel tylko Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Janusza Korwin – Mikke, który nie wniósł do protokołu zastrzeżeń ani uwag mimo, że Państwowa Komisja Wyborcza przypominała pełnomocnikom komitetów wyborczych, że mogą być obecni przy wszystkich czynnościach Komisji związanych z ustaleniem wyników głosowania i wyborów Prezydenta oraz ich prawie do wniesienia uwag i zarzutów do protokołu.

- Po otrzymaniu protokołów zbiorczych wyników głosowania od wszystkich okręgowych komisji wyborczych Państwowa Komisja Wyborcza w dniu 9 października

2000 r. ustaliła wyniki głosowania i wyborów sporządzając obwieszczenie o wynikach głosowania i wyniku wyborów Prezydenta. Na tej podstawie, zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy, stwierdziła uchwałą wybór Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Wyniki głosowania i wyborów Państwowa Komisja Wyborcza podała w formie obwieszczenia do publicznej wiadomości podczas uroczystego wręczenia w gmachu Sejmu nowo wybranemu Prezydentowi uchwały stwierdzającej wynik wyborów i przekazała do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw. Obwieszczenie jest ogłoszone w Dzienniku Ustaw Nr 95, poz. 952, a uchwała stwierdzająca wynik wyborów - w Monitorze Polskim Nr 31, poz. 651.

Szczegółowe wykonanie zadań i czynności związanych z wyborami jest przedstawione w sporządzonym przez Państwową Komisję Wyborczą „Sprawozdaniu z wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych 8 października 2000 r.”, które zgodnie z art. 71 ustawy zostało złożone Sądowi Najwyższemu, a także przekazane Prezydentowi RP, Marszałkom Sejmu i Senatu oraz Prezesowi Rady Ministrów. Sprawozdanie opublikowano również w wydawanym przez Krajowe Biuro Wyborcze biuletynie informacyjnym „Przegląd Wyborczy - wydanie specjalne: Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2000 r.”

3) Zadania realizowane po wyborach Prezydenta.

- W związku z protestami wyborczymi wniesionymi do Sądu Najwyższego, Państwowa Komisja Wyborcza udzielała Sądowi wyjaśnień i zajmowała stanowisko wobec zarzutów zawartych w protestach. Wyjaśnień w sprawach z protestów wyborczych udzielały także okręgowe komisje wyborcze (np. Nr 52 w Gliwicach, Nr 21 w Krakowie i Nr 28 w Warszawie).

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej uczestniczył w posiedzeniu Sądu Najwyższego w dniu 6 listopada 2000 r. w składzie całej Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, rozstrzygającym o ważności wyborów Prezydenta. Uchwała Sądu Najwyższego stwierdzająca ważność wyboru Prezydenta RP dokonanego dnia 8 października 2000 r. jest ogłoszona w Dzienniku Ustaw Nr 96, poz. 1052 z dnia 10 listopada 2000 r.

Stwierdzając ważność wyboru Sąd Najwyższy wskazał na nieliczne naruszenia ustawy o wyborze Prezydenta przy przeprowadzaniu wyborów i uznał zasadność 3 protestów wyborczych, które jednak nie miały wpływu na wynik wyborów. Na ogólną liczbę 96 wniesionych protestów, 11 protestów Sąd uznał za bezzasadne, 71 - pozostawił bez dalszego biegu, ponieważ nie spełniały warunków ustawowych, w 10

sprawach uznał, że pisma nie mają charakteru protestów, w 1 sprawie postępowanie umorzono wobec wycofania protestu.

- Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 października 2000 r. określającym postępowanie z dokumentami z wyborów Prezydenta, i po konsultacji z Prokuratorem Generalnym co do prowadzonych postępowań karnych w sprawach dotyczących wyborów, postanowiła – w związku ze stwierdzeniem przez Sąd Najwyższy ważności wyborów - o zniszczeniu wykazów podpisów wyborców popierających zgłoszenia kandydatów na Prezydenta.

Państwowa Komisja Wyborcza podjęła także (w dniu 18 grudnia 2000 r.) uchwałę o rozwiązaniu okręgowych i obwodowych komisji powołanych do przeprowadzenia wyborów Prezydenta, w związku z wykonaniem ich ustawowych zadań.

- Wykonując obowiązek określony w art. 69 ust. 4 ustawy, pod nadzorem Państwowej Komisji Wyborczej zostało sporządzone i wydane drukiem opracowanie statystyczne zawierające szczegółowe informacje o wynikach głosowania. W opracowaniu zamieszczono wykaz zarejestrowanych przez Państwową Komisję Wyborczą komitetów wyborczych kandydatów na Prezydenta, listę zarejestrowanych kandydatów obejmującą wymagane ustawą dane kandydatów, siedziby i terytorialny zasięg działania okręgowych komisji wyborczych oraz wyniki głosowania: w układzie okręgów wyborczych, w poszczególnych województwach w rozbiciu na okręgi wyborcze, w ramach okręgów - według powiatów oraz gmin w powiatach. W odrębnej tabeli podane zostały wyniki głosowania za granicą według alfabetycznego wykazu państw, w których były utworzone obwody głosowania. Do publikacji dołączony jest CD-ROM zawierający mapy i wykresy oraz dane o wynikach głosowania według powiatów, gmin i obwodów głosowania.
- Stosownie do art. 87g ustawy, pełnomocnicy wszystkich zarejestrowanych komitetów wyborczych kandydatów na Prezydenta mają obowiązek złożenia Państwowej Komisji Wyborczej w ciągu 3 miesięcy od dnia wyborów (tj. do 8 stycznia 2001 r.) sprawozdania wyborczego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach komitetu, wraz z opinią biegłego rewidenta. Dokonanie wyboru biegłego rewidenta ustawa powierza Państwowej Komisji Wyborczej.

Mając na względzie należyte wykonanie ustawowego obowiązku Państwowa Komisja Wyborcza podjęła ze znacznym wyprzedzeniem działania związane z wyborem biegłych rewidentów. W porozumieniu z Krajową Radą Biegłych Rewidentów i Ministrem Finansów ustaliła zasady i sposób dokonania wyboru rewidentów. Zgodnie z

przyjętymi zasadami z wykazu wszystkich rewidentów, przedstawionego przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów, dokonano losowo wyboru 63 kandydatów (po 3 kandydatów na każdy z 21 komitetów wyborczych) i spośród tak wylosowanych kandydatów, po uzyskaniu ich zgody na wykonywanie tej pracy, zostali wybrani w drodze losowania konkretni rewidentzi dla każdego komitetu wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza spotkała się z wybranymi biegłymi rewidentami przedstawiając im szczegółowy zakres zadań oraz przekazując dokumenty i materiały prawne w tym zakresie.

Po wyborach Państwowa Komisja Wyborcza podjęła wiele działań w celu zapewnienia terminowego sporządzenia i złożenia przez komitety wyborcze sprawozdań wyborczych. Przypomniła na piśmie pełnomocnikom komitetów wyborczych o zakresie sprawozdań i terminie ich przekazania Komisji, udzielała systematycznie w tych sprawach wyjaśnień pełnomocnikom komitetów oraz rewidentom. W odniesieniu do kilku komitetów, których pełnomocnicy finansowi nie przejawiali zainteresowania wykonaniem tego obowiązku, podejmowano także stosowne interwencje u kandydatów na Prezydenta.

Do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęły w ustawowym terminie do 8 stycznia 2001 r. sprawozdania wyborcze 20 komitetów. Sprawozdanie Komitetu Wyborczego Janusza Korwin-Mikke nadane zostało pocztą (8 stycznia 2001 r.) bez opinii biegłego rewidenta i wpłynęło w dniu 9 stycznia 2001 r.

Zgodnie z art. 87h ustawy, w ciągu 4 miesięcy od złożenia sprawozdania wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza przyjmuje je, bądź - w razie stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy o finansowaniu kampanii wyborczej - odrzuca sprawozdanie. Do sprawozdań mogą także w ciągu 7 dni od ogłoszenia sprawozdania w dzienniku promulgacyjnym, zgłaszać do Państwowej Komisji Wyborczej zastrzeżenia partie polityczne, komitety wyborcze uczestniczące w wyborach, uprawnione stowarzyszenia i fundacje.

Z zachowaniem tego terminu Państwowa Komisja Wyborcza rozstrzygnie o przyjęciu bądź odrzuceniu sprawozdań wyborczych, a czas wykonania tej czynności przypada między 19 kwietnia a 8 maja 2001 r.

2. Wybory uzupełniające do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

- 1) W dniu 25 czerwca 2000 r. odbyły się wybory uzupełniające do Senatu RP, zarządzone rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 kwietnia 2000 r.

- Wybory odbyły się w 3 okręgach wyborczych obejmujących obszar województw: katowickiego, szczecińskiego i wrocławskiego istniejących do dnia 31 grudnia 1998 r. Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z ustawową właściwością niezwłocznie po zarządzeniu wyborów wydała obwieszczenie informujące o ich zarządzeniu, granicach okręgów wyborczych, w których będą one przeprowadzone i liczbie wybieranych senatorów (po jednym w każdym okręgu); zostało ono podane do publicznej wiadomości wyborców w każdym okręgu, w którym zarządzono wybory. Uchwałą z dnia 8 maja 2000 r. Państwowa Komisja Wyborcza powołała Okręgowe Komisje Wyborcze w Katowicach, Szczecinie i Wrocławiu, w których skład weszli sędziowie sądów apelacyjnych, sądów wojewódzkich i sądów rejonowych zgłoszeni przez Ministra Sprawiedliwości. Zapewniła nadzór i pomoc organom wyborczym w przygotowaniu i przeprowadzeniu wyborów. W szczególności przekazała tym organom informację, w której przypomniała obowiązujące przepisy prawa i procedury wyborcze, wskazując m.in. na obowiązek stosowania przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w realizacji zadań i czynności wyborczych, w tym zwłaszcza przy sporządzaniu spisów wyborców oraz rejestrowaniu kandydatów na senatorów. Zgodnie z Konstytucją prawo wybierania nie przysługuje osobom, które są ubezwłasnowolnione prawomocnym orzeczeniem sądowym bez względu na przyczynę ubezwłasnowolnienia (art. 62 ust. 2 Konstytucji); kandydatów na senatorów mogą zgłaszać tylko partie polityczne i wyborcy (art. 100 ust. 1 Konstytucji), a kandydat musi być obywatelem polskim mającym pełnię praw wyborczych oraz ukończone najpóźniej w dniu wyborów 30 lat (art. 99 ust. 2 Konstytucji). Podkreśliła jednocześnie ustawowo przewidziane wymagania związane ze zgłaszaniem kandydatów, dotyczące poparcia zgłoszenia podpisami co najmniej 3000 wyborców zamieszkałych w danym okręgu wyborczym, zwróciła uwagę na poprawność sporządzenia spisów wyborców oraz należyte przygotowanie członków obwodowych komisji wyborczych do wykonania ich zadań.

Wydano drukiem i przekazano wszystkim komisjom wyborczym broszurę z tekstami Ordynacji wyborczych do Senatu i Sejmu.

Uchwałami z dnia 8 maja 2000 r. Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła wytyczne dla okręgowych i obwodowych komisji wyborczych dotyczące ich zadań i trybu pracy w wyborach uzupełniających oraz określiła wzory protokołu głosowania w obwodzie i protokołu wyników głosowania i wyniku wyboru senatora w okręgu wyborczym a uchwałą z dnia 24 maja 2000 r. ustaliła wzór karty do głosowania w wyborach uzupełniających. Zapewniła ponadto bieżącą pomoc prawną komisjom i jednostkom obsługującym organy wyborcze, udzielając wyjaśnień na ich pytania i wątpliwości.

- W ustawowo przewidzianym terminie okręgowe komisje wyborcze przyjmowały od pełnomocników komitetów wyborczych zgłoszenia kandydatów na senatorów i dokonały rejestracji kandydatów.

Ogółem w 3 okręgach komisje zarejestrowały 21 kandydatów: w okręgu katowickim – 7 kandydatów: 3 kandydatów zgłoszonych przez organy statutowe partii politycznych, 3 kandydatów zgłoszonych przez komitety wyborców i 1 przez komitet wyborczy koalicji partii politycznych; w okręgu szczecińskim – 6 kandydatów: 3 kandydatów zgłoszonych przez organy statutowe partii politycznych i 3 zgłoszonych przez komitety wyborców; w okręgu wrocławskim – 8 kandydatów: 4 kandydatów zgłoszonych przez organy statutowe partii politycznych i 4 zgłoszonych przez komitety wyborców.

Po zakończeniu procedury rejestracyjnej 4 kandydaci (dwaj w okręgu katowickim oraz po jednym w okręgach szczecińskim i wrocławskim) wycofali zgodę na kandydowanie i zgodnie z Ordynacją wyborczą zostali skreśleni z list kandydatów. Ostatecznie w wyborach kandydowało 17 kandydatów. Do Państwowej Komisji Wyborczej nie wpłynęły odwołania ani skargi w sprawach zgłoszeń i rejestracji kandydatów.

- Do przeprowadzenia głosowania rady gmin utworzyły 3066 obwodów głosowania, a zarządy gmin powołały w tych obwodach obwodowe komisje wyborcze. Przy ustalaniu składów obwodowych komisji wyborczych zarządy gmin działały zgodnie z przepisami Ordynacji wyborczej, uwzględniając propozycje zgłoszone przez komitety wyborcze.

W dniu głosowania lokale wyborcze były otwarte w godzinach określonych Ordynacją wyborczą, tj. od 6.00 do 22.00. Komisje obwodowe otrzymały w terminie spisy wyborców, karty do głosowania i formularze protokołów głosowania.

W celu zapewnienia pomocy obwodowym komisjom wyborczym, sprawowania nadzoru nad ich pracą oraz rozpatrywania ewentualnych skarg wyborców, w przeddzień wyborów i w dniu wyborów pełnione były dyżury przez członków okręgowych komisji wyborczych. Dyżury pełnili również członkowie Państwowej Komisji Wyborczej.

Państwowa Komisja Wyborcza i okręgowe komisje wyborcze nie otrzymały sygnałów świadczących o znaczących nieprawidłowościach związanych z przebiegiem głosowania i ustalaniem jego wyników przez obwodowe komisje wyborcze, a sygnalizowane w tych sprawach wątpliwości i uwagi były na bieżąco wyjaśniane i rozstrzygane przez komisje okręgowe.

Mężowie zaufania i pełnomocnicy komitetów wyborczych nie wnieśli uwag i zastrzeżeń do protokołów sporządzonych przez komisje wyborcze. Frekwencja wyborcza

wyniosła: 3,17% w województwie katowickim; 6,66% - w woj. szczecińskim; 5,70% - w woj. wrocławskim.

- Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie przekazanych przez okręgowe komisje wyborcze protokołów wyników głosowania z wyborów, sporządziła w dniu 26 czerwca 2000 r. obwieszczenie o wynikach wyborów uzupełniających do Senatu przeprowadzonych w dniu 25 czerwca 2000 r. oraz w tym samym dniu podała wyniki wyborów do publicznej wiadomości i przekazała do ogłoszenia w urzędowym dzienniku promulgacyjnym. Obwieszczenie jest ogłoszone w Monitorze Polskim Nr 18, poz. 396 z dnia 30 czerwca 2000 r.

Sprawozdanie Państwowej Komisji Wyborczej z wyborów uzupełniających zostało zgodnie z wymaganiami ustawy złożone Sądowi Najwyższemu i Marszałkowi Senatu, a także przekazane Prezydentowi RP, Marszałkowi Sejmu i Prezesowi Rady Ministrów. Jest również opublikowane w Przeglądzie Wyborczym Nr 6/2000 r.

- Sąd Najwyższy na posiedzeniu w dniu 20 września 2000 r. z udziałem przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej stwierdził ważność przeprowadzonych w dniu 25 czerwca 2000 r. wyborów uzupełniających do Senatu RP. Uchwała Sądu Najwyższego jest ogłoszona w Monitorze Polskim Nr 28, poz. 584 z dnia 26 września 2000 r.

W związku ze stwierdzeniem ważności wyborów Państwowa Komisja Wyborcza rozwiązała komisje wyborcze powołane do przeprowadzenia tych wyborów.

2) W dniu 16 listopada 2000 r. Prezydent RP zarządził na dzień 28 stycznia 2001 r., wybory uzupełniające do Senatu w okręgach wyborczych obejmujących obszary istniejących do 31 grudnia 1998 r. województw: chełmskiego i wrocławskiego.

- Państwowa Komisja Wyborcza, analogicznie jak w wyborach uzupełniających przeprowadzonych w dniu 25 czerwca 2000 r., podjęła uchwały wymagane ordynacją wyborczą, udzieliła wytycznych komisjom wyborczym oraz przekazała organom i zainteresowanym podmiotom wyborczym informację o wyborach, w której przypomniała o obowiązujących przepisach prawa i procedurze wyborczej. Odpowiednio, Kierownik Krajowego Biura Wyborczego przypomniał delegatom wojewódzkim Krajowego Biura Wyborczego ich zadania związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem wyborów i zalecił niezwłoczne podjęcie działań w tym zakresie.
- Zgodnie z kalendarzem wyborczym okręgowe komisje wyborcze przyjmowały zgłoszenia i rejestrowały kandydatów na senatorów:
 - w okręgu wyborczym obejmującym obszar dawnego województwa chełmskiego zarejestrowano 4 kandydatów; 3 kandydatów zgłosiły organy statutowe partii: Ruch Od-

budowy Polski, Sojusz Lewicy Demokratycznej i Polskie Stronnictwo Ludowe, a 1 kandydata - komitet wyborczy utworzony przez wyborców;

- w okręgu obejmującym dawne województwo wrocławskie zarejestrowano 3 kandydatów, zgłoszonych przez statutowy organ Sojuszu Lewicy Demokratycznej oraz przez komitety wyborców: Koalicja dla Polski i Akcja Wyborcza Solidarność.

3. Wybory do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw; referenda lokalne

1) Zgodnie z Ordynacją wyborczą do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw - rady powinny działać przez całą kadencję w składach ustawowo określonych. W wypadku wygaśnięcia mandatu radnego w toku kadencji, rozwiązania rady lub jej odwołania w referendum lokalnym oraz zmian w podziale terytorialnym państwa, przeprowadza się określone prawem wybory bądź dokonuje uzupełnienia składu rady przez wstąpienie na wygasły mandat kolejnego uprawnionego kandydata.

- Wybory ponowne przeprowadza się w wyniku prawomocnego orzeczenia sądu stwierdzającego nieważność wyborów lub wyboru radnego. W 2000 r. odbyły się wybory do 2 rad gmin w odniesieniu do 2 mandatów radnych.
- Wybory uzupełniające są przeprowadzane do rad gmin do 20 tys. mieszkańców w razie wygaśnięcia mandatu: ze względu na odmowę złożenia ślubowania, zrzeczenia się mandatu, utratę prawa wybieralności lub brak tego prawa w dniu wyborów, w razie prawomocnego wyroku sądu orzeczonego wobec radnego za przestępstwo z winy umyślnej oraz wskutek wygaśnięcia mandatu z mocy prawa na podstawie przepisów ustaw samorządowych. W 2000 r. wybory uzupełniające zostały przeprowadzone do 452 rad gmin, w odniesieniu do 465 mandatów. W tej liczbie 59 radnych uzyskało mandaty bez głosowania, ponieważ w okręgach wyborczych, w których ci radni byli wybierani zarejestrowano tylko po jednym kandydacie, a w takich wypadkach - zgodnie z art. 188 ust. 1 Ordynacji wyborczej, głosowania nie przeprowadza się, a za wybranego uważa się zarejestrowanego kandydata. W większości okręgów wybory odbyły się przy frekwencji przekraczającej 20%; frekwencja 5-10% miała miejsce w małej liczbie okręgów, jednocześnie w wielu wyborach frekwencja przekroczyła 50%; np. w woj. lubelskim: do Rady Gminy Stanin - 58,8%, do Rady Gminy w Ludwinie - 79,1%; w woj. wielkopolskim: do Rady Miejskiej w Ślesinie - 61,0%, do Rady Gminy Święciechowa - 73,3%, do Rady Gminy w Kościelcu - 82,5%; w woj. małopolskim: do Rady Gminy Zakliczyn - 82,7%; w woj. mazowieckim: do Rady Gminy w Załuskach - 76,4%.

W większości okręgów wyborczych zarejestrowano 2-3 listy kandydatów na radnych; w części okręgów od 6 do 8 list, np. do Rady Miejskiej Radzyń Podlaski, woj. lubel-

skie; do Rad Miejskich Połczyn Zdrój i Barwice, woj. zachodniopomorskie; do Rady Gminy Krosno Odrzańskie, woj. lubuskie.

Głównymi przyczynami wygaśnięcia mandatu było zrzeczenie się mandatu oraz śmierć radnego; z tych przyczyn wygasły 423 mandaty. Motywem zrzeczenia było najczęściej zatrudnienie radnego w urzędzie gminy lub na kierowniczym stanowisku w jednostce organizacyjnej gminy; łączenie bowiem funkcji radnego z takim zatrudnieniem jest ustawowo zakazane (art. 24a i 24b ustawy o samorządzie gminnym). Z danych wynika jednocześnie, iż praktyka zrzekania się mandatu z powodu zatrudnienia skutkuje odpowiednio niewielkim odsetkiem mandatów wygasłych z tej przyczyny z mocy prawa, w tym trybie w 2000 r. wygasło 15 mandatów. Wskutek prawomocnego wyroku sądu wygasło 20 mandatów, wskutek braku prawa wybieralności 7 mandatów.

- W gminach powyżej 20 tys. mieszkańców, powiatach i województwach składy rad są uzupełniane w toku kadencji poprzez objęcie wygasłych mandatów przez kandydatów z tych samych list, którzy uzyskali w wyborach kolejno największą liczbę głosów i nie utracili prawa wybieralności. W 2000 r. uzupełniano składy 145 rad.
- Wybory przedterminowe są przeprowadzane gdy nastąpi rozwiązanie rady z mocy prawa z powodu niedokonania wyboru zarządu gminy, powiatu, województwa w terminie określonym odpowiednio w ustawach - o samorządzie gminnym, o samorządzie powiatowym, o samorządzie województwa oraz w wypadku odwołania rady w referendum przeprowadzonym na podstawie ustawy o referendum lokalnym. Wybory przedterminowe zarządza Prezes Rady Ministrów.

W 2000 r. zostały przeprowadzone wybory przedterminowe w 8 województwach do 17 rad gmin i miejskich: w woj. dolnośląskim - do Rady Miejskiej w Głuszycy; w woj. lubuskim - do Rady Gminy Dąbie; w woj. małopolskim do Rady Gminy Gródek; w woj. mazowieckim - do Rady Gmin w Leoncinie, Kazanowie i Pokrzywnicy oraz do Rady Gminy Warszawa-Centrum i rad dzielnic w tej gminie; w woj. pomorskim - do Rad Gmin Pszczółki, Cewice i Smołdzino; w woj. śląskim - do Rady Gminy Świerklany; w woj. warmińsko-mazurskim - do Rad Miejskich w Korszach, Fromborku i Morągu oraz do Rady Gminy w Wydminach; w woj. zachodniopomorskim - do Rad Gmin w Mielnie i Karnicach.

Wybory przedterminowe do 16 rad zostały zarządzone w następstwie skutecznych referendum gminnych. Frekwencja w tych wyborach kształtowała się średnio w granicach ca 50% i wynosiła od 35% (Rada Gminy Pszczółki) do 67,5% (Rada Gminy Kazanów).

Wybory przedterminowe do Rady Gminy Warszawa-Centrum (przeprowadzone 24 września 2000 r.) zostały zarządzane na podstawie art. 28a ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, wobec rozwiązania tej Rady z mocy prawa, z powodu nie dokonania wyboru zarządu w określonym ustawowo terminie. Wybierano 80 radnych do Rady Gminy i 175 radnych do 7 rad dzielnic wchodzących w skład tej Gminy, po 25 radnych do każdej rady dzielnicy. Listy kandydatów na radnych zgłosiły 22 komitety wyborcze; kandydowało 2746 osób, w tym do rad dzielnic 1158 kandydatów. Frekwencja wyborcza wyniosła 22,7% uprawnionych. 14 kandydatów uzyskało mandaty i do Rady Gminy Warszawa-Centrum i do rady dzielnicy, w związku z czym zgodnie z przepisami ustawy o ustroju m.st. Warszawy, ci kandydaci zostali radnymi Rady Warszawa-Centrum, a mandaty w radach dzielnic pozostały nieobsadzone; uzyskali je kandydaci z tych samych list, którzy otrzymali w wyborach kolejno największą liczbę głosów.

- Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1999 r. (Dz.U. Nr 110, poz. 1266) z dniem 1 stycznia 2000 r. nastąpiły zmiany granic niektórych miast, gmin, powiatów i województw. Nie wystąpiła jednak w ich wyniku sytuacja przewidziana w art. 197 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz w ust. 2 Ordynacji wyborczej, skutkująca wygaśnięciem mandatu radnego. Nastąpiło jedynie przemieszczenie 9 mandatów radnych między radami szczebla podstawowego oraz 2 mandatów między radami 2 powiatów; dokonane zmiany terytorialne nie spowodowały zmian w składach sejmików województw.

2) Z dniem 4 listopada 2000 r. weszła w życie ustawa z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym, która zastąpiła obowiązującą do tego czasu ustawę z dnia 11 października 1991 r. o referendum gminnym. Pod rządami nowej ustawy nie były w r. 2000 prowadzone referenda lokalne. Wszystkie przeprowadzone w 2000 r. referenda odbyły się na podstawie ustawy z dnia 11 października 1991 r. o referendum gminnym.

Zgodnie z ustawą wyborcy danej gminy mogli odwołać radę gminy w referendum, jeżeli w głosowaniu wzięło udział co najmniej 30% uprawnionych, a za odwołaniem rady oddano więcej niż połowę głosów. Czynności związane z przygotowaniem referendów i ich przeprowadzeniem wykonywali komisarze wyborczy. Badali oni w szczególności zgodność inicjatyw referendalnych z wymaganiami ustawowymi, w tym zwłaszcza, czy wniosek o przeprowadzenie referendum został poparty przez co najmniej 10% uprawnionych do głosowania mieszkańców gminy, wydawali postanowienia o przeprowadzeniu referendum bądź odrzuceniu wniosku w tej sprawie, powoływali komisje referendalne i zapewniali nadzór nad wykonaniem ich zadań. W 2000 r. przeprowadzono 108 referendów w sprawie odwołania rady gminy, najwięcej w gminach na obszarze woje-

wództw: mazowieckiego, warmińsko-mazurskiego, zachodniopomorskiego - po 8. Referendów ważnych było 14; skutkowały one odwołaniem 3 rad miejskich (w Morażu i Fromborku - woj. warmińsko-mazurskie oraz w Głuszycy - woj. dolnośląskie) i 11 rad gmin (w Leoncinie, Kazanowie i Pokrzywnicy - woj. mazowieckie; Gródku - woj. małopolskie; Dąbiu - woj. lubuskie; Pszczółkach i Cewicach - woj. pomorskie; Świerklanach - woj. śląskie; Wydminach - woj. warmińsko-mazurskie; Karnicach i Ustroniu Morskim - woj. zachodniopomorskie). Frekwencja w referendach wyniosła średnio 35% - od 30,37% w Morażu do 41,36% w Dąbiu. Pozostałe referenda były nieważne, ponieważ w głosowaniu nie wzięło udziału co najmniej 30% uprawnionych.

Z wnioskami o przeprowadzenie referendum występowali najczęściej mieszkańcy, zorganizowani w grupy inicjatywne bądź komitety referendalne; stosunkowo rzadko inicjatorami referendów były pozostałe uprawnione podmioty: organizacje społeczne i struktury terenowe partii politycznych. Inicjatywy o przeprowadzenie referendów były uzasadniane niewłaściwą działalnością danej rady gminy, w tym konkretnie wskazywanymi zarzutami, np. likwidacją szkół, brakiem działań w sferze ochrony zdrowia i pomocy społecznej; złą gospodarką i brakiem rozwoju gminy. Przygotowania do referendów przebiegały nierzadko w atmosferze napięć i nieufności między radą a wnioskodawcami, obie strony występowały z wzajemnymi zarzutami, itp.

3) Odpowiednio do ustawowych kompetencji sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem prawa wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza, wojewódzcy komisarze wyborczy i zastępcy wojewódzkich komisarzy wyborczych podejmowali działania i w różnych formach nadzorowali wykonywanie w praktyce zadań przewidzianych w Ordynacji wyborczej i ustawie o referendum gminnym.

- Państwowa Komisja Wyborcza systematycznie opiniowała projekty rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów w sprawie wyborów przedterminowych do rad. W przekazanych opiniach Komisja zwracała m.in. uwagę, że przy wyznaczaniu daty wyborów należy mieć na uwadze przewidziane ustawowo terminy na wniesienie ewentualnych protestów do sądu przeciwko wynikom referendum (art. 38 ust. 1 i 2 ustawy o referendum gminnym) oraz, że dopuszczalna ustawowo możliwość skracania terminów wykonania czynności wyborczych nie może ograniczać uprawnień wyborców.
- W związku z wątpliwościami dotyczącymi terminu zarządzenia i przeprowadzenia wyborów przedterminowych do Rady Gminy Warszawa-Centrum oraz skutków prawnych rozwiązania Rady Gminy w odniesieniu do rad dzielnic, Państwowa Komisja Wyborcza udzieliła w tych sprawach wyczerpujących wyjaśnień. Wskazała w szczególności, że zarządzenie i przeprowadzenie wyborów do Rady Gminy Warszawa-Centrum, będące wynikiem jej rozwiązania na podstawie art. 28a ust. 1 ustawy o sa-

morządzie gminnym, powinno nastąpić w terminie 3 miesięcy od dnia rozwiązania rady, przy czym biorąc pod uwagę, że stwierdzenie faktu rozwiązania Rady Gminy z mocy prawa zostało potwierdzone orzeczeniem Naczelnego Sądu Administracyjnego, datę wydania orzeczenia należy traktować jako początek biegu trzymiesięcznego terminu na zarządzenie i przeprowadzenie wyborów. W kwestii prawnych skutków rozwiązania Rady Gminy w odniesieniu do rad dzielnic, Państwowa Komisja Wyborcza zajęła stanowisko, że wraz z rozwiązaniem Rady Gminy ulegają rozwiązaniu rady dzielnic w tej Gminie. W skład rad dzielnic - obok radnych wybranych w wyborach powszechnych - wchodzi radni gminy wybrani w okręgach wyborczych na terenie poszczególnych dzielnic (art. 27 ust. 2 i 2a ustawy z dnia 25 marca 1994 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy), których mandaty wygasły z dniem rozwiązania Rady Gminy. Oraz, zgodnie z art. 33a ustawy o ustroju m.st. Warszawy, wybory do rad dzielnic odbywają się łącznie z wyborami do Rady Gminy Warszawa-Centrum. To ustawowe powiązanie wyborów Rady Gminy z wyborami do rad dzielnic powoduje, że wybory do rad dzielnic nie są zarządzane oddzielnie lecz są skutkiem zarządzenia wyborów do Rady Gminy Warszawa-Centrum. W opinii do kalendarza przewidywanych czynności wyborczych Komisja wskazała jednocześnie, że terminy wykonania poszczególnych czynności nie powinny być krótsze niż przewidziane w Ordynacji wyborczej.

Nadzorując przebieg przygotowań do wyborów Państwowa Komisja Wyborcza udzieliła wytycznych i wyjaśnień organom wyborczym w sprawach przepisów prawnych budzących wątpliwości, w szczególności dotyczących art. 109 ust. 3 i 4 Ordynacji wyborczej, co do sposobu przyznawania numerów listom kandydatów na radnych w wyborach do Rady Gminy Warszawa-Centrum oraz rad dzielnic oraz art. 196 ust. 1 Ordynacji wyborczej, co do uprawnień komitetów wyborczych do nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych w programach regionalnych publicznej telewizji i radia. Udzielano bieżących wyjaśnień w sprawie obwodów głosowania, powoływania obwodowych komisji wyborczych, przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów. Państwowa Komisja Wyborcza rozpatrzyła także na swoim posiedzeniu informację Wojewódzkiego Komisarza Wyborczego i przewodniczącego Gminnej Komisji Wyborczej o stanie przygotowań do wyborów.

- Stałą formę sprawowania nadzoru Państwowej Komisji Wyborczej nad wykonywaniem przepisów Ordynacji wyborczej i ustawy o referendum lokalnym, stanowią udzielane opinie i wyjaśnienia w tych sprawach. Do Komisji kierowane są w tej materii liczne pytania i wątpliwości przez komisarzy wyborczych, przewodniczących rad, zarządy gmin, wójtów, burmistrzów, starostów i radnych. Dotyczą one zwłaszcza

cza stosowania przepisów w sprawach związanych z wygaśnięciem mandatu radnego i uzupełnianiem składów rad oraz procedur postępowania w zakresie referendum w sprawach odwołania rad. Odpowiadając na te pytania Państwowa Komisja Wyborcza udzieliła wielu szczegółowych wyjaśnień dotyczących trybu wygasania mandatu radnego z przyczyn określonych w Ordynacji wyborczej, m.in. wskutek zrzeczenia się mandatu, utraty mandatu z mocy prawa z powodu zabronionego ustawowo zatrudnienia bądź zmian w podziale terytorialnym państwa, wygaśnięcia mandatu na podstawie prawomocnego wyroku sądu, w tym ponownego kandydowania tej osoby na radnego. Wyjaśniając te kwestie Państwowa Komisja Wyborcza wskazywała jednocześnie na ustawowy obowiązek właściwych rad bezzwłocznego podejmowania uchwał stwierdzających wygaśnięcie danego mandatu, co umożliwia zarządzenie i przeprowadzenie wyborów uzupełniających na wygasłe mandaty bądź obsadzenie mandatu przez uprawnionego kandydata z listy.

Przekazywane Państwowej Komisji Wyborczej informacje i dane wskazują, że ustawowe wymagania w zakresie uzupełniania składów rad w toku ich kadencji generalnie są realizowane prawidłowo. Część rad podejmuje jednak uchwały w tych sprawach z oporami i z naruszeniem ustawowego terminu. Zdarzają się również wypadki uporczywej bezczynności rady, mimo interwencji podejmowanych przez komisarzy wyborczych. Sytuacja taka miała miejsce np. w Radzie Powiatu Wadowickiego, gdzie Rada Powiatu w marcu 2000 r. stwierdziła wygaśnięcie mandatu radnego i zobowiązana była podjąć na następnej sesji uchwałę o wstąpieniu na wygasły mandat kolejnego uprawnionego kandydata z listy, jednakże do miesiąca listopada 2000 r. mandat ten nie został obsadzony. Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się w związku z tym do Wojewody Małopolskiego o podjęcie w ramach sprawowanego nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 76 ustawy o samorządzie powiatowym, stanowczych działań w tym zakresie. W ich wyniku 20 listopada 2000 r. Rada Powiatu Wadowickiego podjęła stosowną uchwałę.

Państwowa Komisja Wyborcza udzieliła licznych wyjaśnień prawnych i organizacyjnych dotyczących procedury postępowania w sprawach związanych z podejmowanymi inicjatywami o przeprowadzenie referendum w sprawie odwołania rady gminy, kampanią referendalną, finansowaniem referendum. Jednocześnie, w związku z uchwaloną 15 września 2000 r. nową ustawą o referendum lokalnym, Państwowa Komisja Wyborcza przekazała wojewódzkim komisarzom wyborczym i ich zastępcom wyjaśnienia w sprawie stosowania jej przepisów, w tym w zakresie art. 78, określającego tryb postępowania w sprawach inicjatyw referendalnych podjętych przed dniem wejścia w życie nowej ustawy. Zgodnie z wymaganiami nowej ustawy w za-

kresie systematycznej aktualizacji rejestru wyborców w gminie, Krajowe Biuro Wyborcze, poprzez delegaturę w Bydgoszczy podjęło działania nad stworzeniem systemu elektronicznego gromadzenia tych danych.

- Bieżący nadzór i pomoc prawną w zakresie uzupełnienia składów rad w czasie kadencji zapewniają wojewódzcy komisarze wyborczy i ich zastępcy, a w sprawach organizacyjnych delegatury Krajowego Biura Wyborczego. Zasadą jest stała współpraca w tym zakresie z radami i zarządami gmin i powiatów oraz służbami prawnymi wojewodów. Systematycznie jest analizowana terminowość i poprawność podejmowanych przez rady uchwał w sprawach wygaśnięć mandatów i uzupełniania składów rad, powszechna jest praktyka wcześniejszego konsultowania projektów tych uchwał. Urzędом jednostek samorządowych zapewniano wzory dokumentów w tych sprawach oraz szczegółowe wyjaśnienia i informacje o obowiązujących przepisach prawa i sposobie ich stosowania, organizowane są spotkania szkoleniowe z pracownikami samorządowymi wykonującymi zadania wyborcze. Przepisy wzbudzające wątpliwości i kontrowersje radnych komisarze wyborczy wyjaśniali bezpośrednio na sesjach rad, np. Radzie Gminy w Szydłowie (woj. mazowieckie) co do skutków skazania 2 radnych prawomocnymi wyrokami za przestępstwa popełnione z winy umyślnej.

Współdziałanie komisarzy wyborczych i delegatur Krajowego Biura Wyborczego z jednostkami samorządu terytorialnego było dobre i skutkowało sprawniejszą niż na początku kadencji rad realizacją ustawowych zadań w tym zakresie. W większości rad uchwały o wygaśnięciach mandatów radnych i działania dotyczące zarządzenia z tej przyczyny wyborów uzupełniających bądź uzupełnienia z list, podejmowane były w prawem wymagany sposób i z zachowaniem ustawowych terminów, a zaistniałe nieprawidłowości w tych sprawach na ogół sprawnie były usuwane. Występowały jednak także przypadki podejmowania przez rady uchwał z oporami, co powodowało naruszenie terminów wykonania czynności wyborczych.

Komisarze wyborczy ściśle współdziałali w tych sprawach z wojewodami informując o konkretnych wypadkach naruszeń przepisów prawa i wnioskując o podjęcie stosownych działań. Wystąpienia takie kierowali do wojewodów m.in. wojewódzcy komisarze i zastępcy komisarzy w Koszalinie, Katowicach, Bydgoszczy, Opolu. W ich wyniku wojewodowie podejmowali na ogół skuteczne interwencje służące należytemu wykonaniu obowiązków ustawowych w tym zakresie.

Coraz szerzej podejmowane są różnego rodzaju inicjatywy mające na celu poznawanie i upowszechnianie przepisów prawa wyborczego i procedur wyborczych - za pośrednictwem prasy lokalnej, radia i telewizji. Z pomocy delegatur Krajowego Biura

Wyborczego często korzystają uczelnie i studenci prawa, administracji (np. w Białymstoku, Kaliszu, Krakowie, Toruniu, Zielonej Górze).

- Wojewódzcy komisarze wyborczy zapewniają zgodne z prawem procedury przygotowania i przeprowadzenia referendów gminnych w sprawie odwołania rady gminy przed upływem kadencji. Prace w tym zakresie rozpoczynają się wraz ze zgłoszeniem przez inicjatora wniosku o przeprowadzenie referendum i obejmują wszystkie czynności związane z uwzględnieniem wniosku zgodnie z wymaganiami ustawy o referendum gminnym; w szczególności, czy wniosek został złożony w terminie i czy inicjatywę przeprowadzenia referendum poparło złożonymi pod wnioskiem podpisami co najmniej 10% mieszkańców uprawnionych do głosowania. W wypadku dochowania warunków wymaganych przy inicjatywie referendalnej komisarz wyborczy postanawia o przeprowadzeniu referendum i wykonuje związane z jego przeprowadzeniem zadania i czynności. Natomiast stwierdzając wady i nieprawidłowości wniosku wyznacza termin na ich usunięcie, a w razie nieusunięcia odrzuca wniosek o przeprowadzenie referendum.

Zadania komisarzy wyborczych związane z przygotowaniem i przeprowadzaniem referendów są pracochłonne, zwłaszcza wobec systematycznie zwiększających się inicjatyw referendalnych oraz wykonywania czynności na ogół w atmosferze nieufności i waśni między wnioskodawcą referendum, a radą której odwołaniu referendum ma służyć. Skutkują one różnymi komplikacjami w pracach przygotowawczych i przeprowadzaniu referendum, a także wnoszeniem protestów do sądów, przy których rozpatrywaniu uczestniczą komisarze wyborczy.

- Kontynuowane były działania podjęte w 1999 r. w zakresie ustanowienia w gminach, powiatach i województwach pełnomocników do spraw wyborów (urzędników wyborczych). Istotą tego rozwiązania, przewidzianego w art. 23 ust. 2 Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, jest powierzenie organizacji prac wyborczych na każdym szczeblu samorządu stałemu odpowiedzialnemu pracownikowi danego urzędu samorządowego. Ta koncepcja została pozytywnie zweryfikowana w 2000 r. w wyborach przeprowadzanych w toku kadencji rad i wyborach Prezydenta RP. Z informacji przekazanych Państwowej Komisji Wyborczej wynika, że urzędnicy wyborczy zostali ustanowieni w przeważającej większości gmin i w ponad połowie powiatów, choć są także rejony, w których inicjatywa ta spotyka się z umiarkowanym zainteresowaniem wójtów, starostów i marszałków województw (np. w Radomiu, Krakowie, Siedlcach). Jest to uzasadnione m.in. przyjętymi wcześniej w tym zakresie innymi rozwiązaniami organizacyjnymi, brakiem rozwiązań finansowych w tym zakresie itp. W dużych aglomeracjach miejskich, np.

w Warszawie, postulowana jest jednocześnie potrzeba ustanowienia pełnomocników w urzędach dzielnic w Gminie Warszawa-Centrum.

- Delegatury terenowe Krajowego Biura Wyborczego systematycznie nadzorują i udzielają pomocy gminom w zakresie prowadzenia stałego rejestru wyborców. Ocenia się, że w przeważającej większości gmin rejestr jest prowadzony prawidłowo i na bieżąco jest aktualizowany. Sygnalizowana jest równocześnie potrzeba dokonania odpowiedniej zmiany co do trybu przekazywania przez sądy informacji o osobach pozbawionych praw wyborczych. Według obecnie obowiązujących zasad, określonych zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 lipca 1993 r., zawiadomienia o takich osobach są przekazywane przez sądy przed wyborami powszechnymi, nie ma natomiast w tym zakresie bieżącej informacji, która jest niezbędna przy sporządzaniu spisu wyborców dla każdego wyborów i referendów przeprowadzanych w ciągu trwania kadencji rad.
- Zgodnie z wymaganiami archiwizacji dokumentów z wyborów prowadzona i archiwizowana jest dokumentacja z wyborów i referendów. Zadania w tym zakresie są wykonywane we współdziałaniu z właściwymi jednostkami archiwów państwowych.

4. Zadania wynikające z innych ustaw

1) Państwowa Komisja Wyborcza realizowała czynności przewidziane w ustawie z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli, związane z wniesionymi do Sejmu w trybie tej ustawy obywatelskimi inicjatywami ustawodawczymi.

- Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy, Marszałek Sejmu w maju 2000 r. zwrócił się do Państwowej Komisji Wyborczej o stwierdzenie, czy została złożona wymagana ustawowo liczba 100.000 podpisów obywateli popierających wniesionej do Sejmu projekt ustawy o zatrudnieniu oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Państwowa Komisja Wyborcza przeprowadziła niezwłocznie, zgodnie z wcześniej ustalonymi zasadami, postępowanie sprawdzające; sprawdzono wszystkie wykazy podpisów pod względem zgodności udzielonego poparcia z wymaganiami określonymi w ustawie. Z zasadami sprawdzania i terminami czynności sprawdzających został zapoznany pełnomocnik Komitetu Inicjatywy Ustawodawczej Projektu Ustawy o Zatrudnieniu oraz Rehabilitacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych i obserwował on prowadzone prace sprawdzające.

W wyniku dokonanego sprawdzenia wykazów podpisów Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że projekt tej ustawy nie został poparty podpisami wymaganej

liczby 100 tys. obywateli. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej w tej sprawie z dnia 1 czerwca 2000 r. została przekazana Marszałkowi Sejmu.

- Odpowiednio, w związku z wystąpieniem Marszałka Sejmu z dnia 3 lipca 2000 r., Państwowa Komisja Wyborcza dokonała czynności sprawdzających w zakresie wymaganej liczby prawidłowo złożonych podpisów obywateli popierających projekt ustawy o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie paliwa rolniczego. Przy czynnościach sprawdzających uczestniczył pełnomocnik inicjatora: Komitetu Obywatelskiej Inicjatywy Ustawodawczej Samorządu Rolniczego do Spraw Uchwalenia Ustawy o Zwrocie Podatku Akcyzowego Zawartego w Cenie Paliwa Rolniczego.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła w wyniku dokonanych czynności sprawdzających, że w wykazie podpisów obywateli, którzy udzielili poparcia projektowi tej ustawy, liczba prawidłowo złożonych podpisów jest mniejsza od wymaganych ustawowo 100.000. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej w tej sprawie z dnia 13 lipca 2000 r. przekazana została Marszałkowi Sejmu.

(Uchwały PKW z dnia 1 czerwca i z dnia 13 lipca 2000 r. są także opublikowane w wydawnictwie Krajowego Biura Wyborczego „Przegląd Wyborczy” Nr 5 i Nr 7/2000).

- 2) Państwowa Komisja Wyborcza wykonywała zadania powierzone jej ustawą z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych. Zgodnie z art. 34 ust. 2 ustawy, partie polityczne, których kandydaci zostali wybrani do Sejmu lub Senatu oraz partie, których okręgowe listy kandydatów uzyskały 3% głosów oddanych na wszystkie listy kandydatów partii politycznych w skali kraju, są uprawnione do otrzymania z budżetu państwa dotacji celowej na działalność statutową, która jest wypłacana przez całą kadencję w rocznych ratach.

Otrzymanie dotacji wymaga od partii złożenia Państwowej Komisji Wyborczej w terminie do 31 marca każdego roku informacji o poniesionych wydatkach na cele statutowe, podania tej informacji do publicznej wiadomości w prasie o zasięgu ogólnokrajowym i wystąpienia z wnioskiem do Ministra Finansów o wypłacenie dotacji. Państwowa Komisja Wyborcza nadzoruje wykonanie przez partie tych obowiązków i potwierdza ich uprawnienia do otrzymania kolejnej raty dotacji. W 2000 r. uprawnionych do otrzymania dotacji było 6 partii politycznych (Polskie Stronnictwo Ludowe, Unia Wolności, Ruch Odbudowy Polski, Unia Pracy, Krajowa Partia Emerytów i Rencistów, Krajowe Porozumienie Emerytów i Rencistów Rzeczypospolitej Polskiej) i wszystkie one wykonały obowiązki w tym zakresie zgodnie z wymaganiami ustawy.

Podobnie partie, które utworzyły Fundusz Wyborczy są obowiązane do corocznego przedkładania Państwowej Komisji Wyborczej informacji o źródłach pozyskanych środków finansowych i wydatkach poniesionych ze środków tego Funduszu (art. 38 ust. 1). W 2000 r. obowiązek złożenia informacji miały 2 partie (Sojusz Lewicy Demokratycznej i Stronnictwo Konserwatywno-Ludowe) i terminowo wywiązały się z tego obowiązku. Ponadto, zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy, wszystkie partie polityczne mają obowiązek składania informacji Sądowi Okręgowemu w Warszawie i w odpisie Państwowej Komisji Wyborczej - o źródłach finansowania partii. W 2000 r. Komisja otrzymała takie informacje od 27 partii politycznych, tj. od około 30% partii zobowiązanych. Państwowa Komisja Wyborcza co roku przypomina (na piśmie) wszystkim zainteresowanym partiom politycznym korzystającym z dotacji celowej oraz partiom, które w trybie art. 35 ustawy zawiadomiły PKW o utworzeniu Funduszu Wyborczego, o obowiązkach wynikających z ustawy; przekazuje się także stosowne informacje Ministrowi Finansów.

- 3) Zgodnie z ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne Państwowa Komisja Wyborcza prowadzi i w każdym roku publikuje Rejestr Korzyści, uzyskiwanych przez członków Rady Ministrów, sekretarzy i podsekretarzy stanu, kierowników urzędów centralnych, wojewodów i wicewojewodów, ich współmałżonków. Informacje zawarte w Rejestrze o osobach pełniących te funkcje i uzyskiwanych przez nie korzyściach są prowadzone na podstawie danych przekazywanych przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów i oświadczeń tych osób. W 2000 r. został sporządzony i opublikowany Rejestr Korzyści zawierający dane za okres od 1 lipca 1999 r. do 30 czerwca 2000 r.

Zgodnie z ustawową zasadą jawności Rejestru, jest on udostępniany do wglądu w siedzibie Państwowej Komisji Wyborczej oraz w delegaturach wojewódzkich Krajowego Biura Wyborczego; nie udostępnia się dokumentów źródłowych. Publikację przesyła się bibliotekom uprawnionym do otrzymania egzemplarzy obowiązkowych.

II. Upowszechnianie prawa wyborczego, wymiana doświadczeń, udział w tworzeniu prawa

W działalności Państwowej Komisji Wyborczej stałe miejsce zajmuje upowszechnianie prawa wyborczego i wymiana doświadczeń w tym zakresie, służące poznawaniu i prawidłowemu stosowaniu przepisów prawa w praktyce wyborczej.

- 1) W 2000 r. upłynęło 10 lat od uchwalenia pierwszej demokratycznej ordynacji wyborczej do samorządu terytorialnego oraz utworzenia odrębnych struktur wyborczych na czele z Pań-

stwową Komisją Wyborczą. Była ona początkiem wdrażania demokratycznych procedur wyborczych. Traktując przemiany prawa wyborczego jako zasadniczy element demokratycznego państwa i społeczeństwa, Państwowa Komisja Wyborcza uznała jubileusz 10-lecia demokratycznego prawa wyborczego za ważne wydarzenie o publicznym wymiarze. Z tej okazji 18 maja 2000 r. odbyła się w Warszawie konferencja naukowa poświęcona problemom prawnym i doświadczeniom przeprowadzania wyborów w 10-leciu. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele najwyższych organów państwowych, sądowniczych, posłowie i senatorowie, reprezentanci ośrodków naukowych, członkowie organów wyborczych - wojewódzcy komisarze wyborczy i zastępcy wojewódzkich komisarzy wyborczych, członkowie wojewódzkich i okręgowych komisji wyborczych, pracownicy Krajowego Biura Wyborczego.

W wystąpieniach wprowadzających do dyskusji i w dyskusji podkreślano systemowy charakter regulacji prawa wyborczego w ciągu minionych 10 lat, zasadnicze ustabilizowanie się zasad i wartości tego prawa, w tym ukształtowanie stałych i niezależnych organów wyborczych złożonych z sędziów oraz fachowego zawodowego aparatu pomocniczego. Te wartości podzielił Prezydent RP w przesłaniu przekazanym uczestnikom Konferencji wskazując, iż rozwiązania polskiego ustawodawstwa wyborczego i praktyka jego stosowania cieszą się uznaniem na płaszczyźnie międzynarodowej. Nie odbiegają od standardów przyjętych i stosowanych w państwach o trwałych, wiekowych tradycjach demokratycznych. Pozytywne doświadczenia w tej dziedzinie podkreślali w przekazanych listach także inni przedstawiciele najwyższych organów państwowych m.in. Marszałek Senatu, Minister Sprawiedliwości, przewodniczący komisji Sejmu i Senatu. W ramach przygotowania Konferencji została wydana publikacja zawierająca opracowania programowe przewodniczących Państwowej Komisji Wyborczej od 1990 r. oraz członków i sekretarza Komisji, a także przedstawicieli nauki - o regulacjach systemu wyborczego w okresie dziesięciolecia („Demokratyczne prawo wyborcze Rzeczypospolitej Polskiej (1990 – 2000)” Wyd. Krajowego Biura Wyborczego). Wybito także okolicznościowy medal pamiątkowy.

- 2) Wymianie doświadczeń w skali międzynarodowej służyła Konferencja Stowarzyszenia Urzędników Wyborczych Centralnej i Wschodniej Europy (ACEEEO), która odbyła się w Warszawie, w dniach 14-16 czerwca 2000 r. Jej współorganizatorami, obok Państwowej Komisji Wyborczej, było Stowarzyszenie Urzędników Wyborczych i Międzynarodowa Fundacja dla Systemów Wyborczych (IFES). Uczestnikami Konferencji byli członkowie Stowarzyszenia, przedstawiciele organów wyborczych 14 państw: Albanii, Armenii, Białorusi, Bułgarii, Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Federacji Rosyjskiej, Litwy, Łotwy, Mołdowy, Polski, Słowacji, Ukrainy, Węgier oraz, spoza Stowarzyszenia, przedstawiciele instytucji wyborczych z Kazachstanu, Kenii, Kosowa, Macedonii, Turcji, Wielkiej Brytanii.

Licznie uczestniczyli wojewódzcy komisarze wyborczy i ich zastępcy oraz merytoryczni pracownicy Krajowego Biura Wyborczego. Obecni byli reprezentanci Międzynarodowej Fundacji dla Systemów Wyborczych, Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (OBWE), Generalnego Stowarzyszenia Parlamentarnej Rady Europy. Gościem Konferencji był Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, który w swoim wystąpieniu podkreślił rolę procedur wyborczych w rozwoju demokratycznych społeczeństw oraz istotę i znaczenie szerokiej wymiany doświadczeń w tej dziedzinie. Na rolę Konferencji w umacnianiu demokratycznych systemów wyborczych wskazali także w przekazanych listach Prezes Rady Ministrów i Marszałek Senatu.

Głównym tematem Konferencji było poznanie rozwiązań i wymiana doświadczeń w zakresie korzystania w wyborach z techniki informatycznej. Przedstawiono referaty programowe o wprowadzaniu nowych technik informatycznych do procesu wyborczego, regionalnych rozwiązaniach i doświadczeniach w tym zakresie oraz o prawnych aspektach dotyczących wprowadzania i korzystania z technik informatycznych. Ważnym elementem wystąpień programowych i dyskusji były kwestie dotyczące powiązania rozwoju techniki informatycznej z regulacjami prawnymi i instytucjonalnymi w prawie wyborczym. Odbyły się prezentacje praktycznego stosowania informatyki m.in. w zakresie gromadzenia danych o kandydatach, ustalania wyników głosowania i wyników wyborów, prowadzenia rejestru wyborców. Konferencji towarzyszyła wystawa i prezentowanie sprzętu informatycznego wystawców z Polski, Hiszpanii, Irlandii, Kanady, Węgier i Wielkiej Brytanii.

- W wyniku konferencji Stowarzyszenie Urzędników Wyborczych przyjęło stanowisko w sprawie wdrażania i stosowania techniki informatycznej w wyborach. Ustalone zasady przewidują m.in., iż:
 - stosowanie techniki informatycznej w procedurach wyborczych wymaga umocowania w ustawach wyborczych,
 - techniki informatyczne powinny być wprowadzane stopniowo z uwzględnieniem tradycji i przyzwyczajzeń wyborców oraz znaczenia, jakie głosowanie i osobista obecność w lokalu wyborczym odgrywają w życiu politycznym i obywatelskim danego państwa,
 - stosowanie techniki informatycznej powinno się odbywać przy zachowaniu ochrony i nienaruszalności danych i procedur wyborczych; wymaga zatem stworzenia procedur sprawdzających funkcjonowanie narzędzi i środków informatycznych. Procedury prawne powinny umożliwiać sprawowanie obywatelskiej i instytucjonalnej kontroli nad gromadzeniem i przetwarzaniem danych wyborczych, a w szczególności wyników głosowania i rezultatów wyborów.

- Zgromadzenie Ogólne Stowarzyszenia przyjęło nowych członków - Macedonię i Turcję oraz dokonało wyboru nowego Zarządu, którego przewodniczącym został ponownie sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej Kazimierz W. Czaplicki.

3) W czerwcu 2000 r. w Sztokholmie odbyła się Konferencja Nordycka, której uczestnikami byli przedstawiciele państw nadbałtyckich. W Konferencji uczestniczył, na zaproszenie organizatora, sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej.

Wiodącym tematem spotkania były zadania, rola organów kierujących wyborami społecznych organizacji pozarządowych rejonu Morza Bałtyckiego. W toku obrad przedstawiono doświadczenia w zakresie organizacji i przeprowadzania wyborów; usytuowanie prawne i praktykę działania organów wyborczych w organizacji i przeprowadzaniu wyborów, rolę organizacji pozarządowych w umacnianiu demokratycznych wyborów; problemy przekazywania informacji dotyczących wyborów; uwarunkowania wyborów demokratycznych w krajach nadbałtyckich.

W ramach prezentacji polskich doświadczeń wyborczych referat poświęcony zagadnieniom organizacji wyborów wygłosił sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej.

4) Polskie prawo wyborcze i doświadczenia w organizacji wyborów cieszą się zainteresowaniem, są obserwowane i odpowiednio wykorzystywane w rozwiązaniach wyborczych innych państw.

M.in. na prośbę organów wyborczych Ukrainy, Bośni i Hercegowiny, ich przedstawiciele obserwowali przebieg głosowania w wyborach Prezydenta RP w 2000 r. Otrzymali tekst ustawy o wyborze Prezydenta, odbyli spotkanie z Państwową Komisją Wyborczą i Okręgowymi Komisjami Wyborczymi w Warszawie, uzyskali informacje z zakresu organizacji wyborów. Sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej w grudniu 2000 r. uczestniczył w Sesji Zgromadzenia Ogólnego Urzędników Wyborczych Bośni i Hercegowiny (która odbyła się w Banja Vrucica), poświęconej założeniom prawa wyborczego Bośni-Hercegowiny. Omawiano m.in. dalszą wymianę doświadczeń z organami wyborczymi w Polsce, w tym propozycję obserwowania wyborów do Sejmu i Senatu w 2001 r.

Prośbę do Państwowej Komisji Wyborczej o umożliwienie w stosownym czasie wizyty w Warszawie w celu zapoznania się z polskim prawem wyborczym, zgłosiła Najwyższa Komisja Wyborcza Jemenu.

Na zaproszenie Prezesa Najwyższej Izby Kontroli przewodniczący i sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej spotkali się z przebywającym z wizytą w Najwyższej Izbie Kontroli, Kontrolerem Państwowym - Rzecznikiem Praw Obywatelskich Izraela. Wymieniono do-

świadczenia w zakresie finansowania partii politycznych, jako podmiotów wyborczych; w Izraelu Urząd Kontrolera Państwowego ma bowiem ustawowe kompetencje do kontroli finansów partii.

5) Upowszechnianie prawa i wymiana doświadczeń prowadzone są także w formie wydawnictw i publikacji.

- W cyklu wydawniczym „Prawo wyborcze” zostały wydane wydawnictwa: „Samorządowe Prawo Wyborcze” - poświęcone wyborom organów samorządu terytorialnego. Zawiera ono akty prawne dotyczące wyborów samorządu, uchwały, wyjaśnienia i opinie Państwowej Komisji Wyborczej w sprawach stosowania ustaw wyborczych, wytyczne dotyczące przeprowadzania wyborów; oraz „Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej” - zawierające zbiór aktów prawnych i wyjaśnień Państwowej Komisji Wyborczej. Wydawnictwa są dostępne dla zainteresowanych w Krajowym Biurze Wyborczym i jego terenowych delegaturach; są w sprzedaży za odpłatnością kosztów druku, a wydawnictwo dotyczące wyborów Prezydenta dostępne jest także na CD-ROM.
- Regularnie jest wydawany biuletyn informacyjny „Przegląd Wyborczy”, w których jest przedstawiana działalność Państwowej Komisji Wyborczej, wyjaśnienia i opinie Komisji, problemy prawne oraz doświadczenia praktyki wyborczej w jednostkach samorządu terytorialnego. W 2000 r. wydano 8 zeszytów „Przeglądu Wyborczego”. Biuletyn jest przeznaczony przede wszystkim dla organów i służb wyborczych, korzystają z niego urzędnicy wyborczy w gminach, pracownicy administracji samorządowej. Wydawnictwem interesują się również inne organy, pracownicy naukowci, studenci, dziennikarze. Jest ono systematycznie przekazywane prezydiom Sejmu i Senatu, klubom i kołom poselskim i senatorskim, komisjom parlamentarnym, instytucjom zajmującym się problematyką wyborczą.
- Systematycznie odbywają się okresowe spotkania Państwowej Komisji Wyborczej i Kierownika Krajowego Biura Wyborczego z wojewódzkimi komisarzami wyborczymi, zastępcami wojewódzkich komisarzy wyborczych i kierownikami delegatur wyborczych. W 2000 r. odbyły się 3 takie spotkania. Były one poświęcone zadaniom w przygotowaniu wyborów Prezydenta, wymianie doświadczeń oraz bieżącym problemom działalności organów i aparatu wyborczego: realizacji budżetu, organizacji pracy, nadzoru i pomocy w sprawach związanych ze zmianami w składach rad i referendum gminnymi, prowadzeniu rejestru wyborców, archiwizowaniu dokumentów z wyborów, stosowaniu procedur zamówień publicznych.

6) Państwowa Komisja Wyborcza i Krajowe Biuro Wyborcze współpracują systematycznie z komisjami i podkomisjami Sejmu i Senatu w pracach legislacyjnych nad projektami ustaw

wyborczych i ustaw pochodnych, a w szczególności nad Ordynacją wyborczą do Sejmu i Senatu, ustawą o referendum lokalnym, ustawą o partiach politycznych w zakresie ich uprawnień wyborczych i finansowaniu w wyborach, zmianami w ustawach samorządowych. Sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej regularnie uczestniczył w posiedzeniach komisji, podkomisji i zespołów roboczych przygotowujących projekty ustaw; zgłaszane były wnioski i propozycje rozwiązań legislacyjnych, udzielano wyjaśnień i informacji dotyczących regulowanej problematyki. W uchwalonych w 2000 r. ustawie o referendum lokalnym oraz zmianach w ustawach o samorządzie gminnym, powiatowym i województwa są uwzględnione sygnalizowane przez Państwową Komisję Wyborczą i komisarzy wyborczych problemy i wnioski.

Utrzymywana była robocza współpraca w sprawach związanych z problematyką wyborczą z Kancelariami Sejmu, Senatu, Prezydenta RP, Prezesa Rady Ministrów, ministerstwami i innymi organami i jednostkami.

Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z ustawowo określonym statusem organu kolegiálnego, pracowała i rozstrzygała sprawy na posiedzeniach; w 2000 r. odbyła 41 posiedzeń.

* Państwowa Komisja Wyborcza wykonuje systematycznie zadania związane z badaniem sprawozdań finansowych podmiotów wyborczych uczestniczących w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2000 r.

Zgodnie z art. 87g ust. 1 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544), pełnomocnicy finansowi komitetów wyborczych w ciągu 3 miesięcy od dnia wyborów są zobowiązani do przedłożenia Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdań finansowych komitetu, wraz z opinią biegłego rewidenta o sprawozdaniu i dokumentami księgowymi, na podstawie których sprawozdanie zostało sporządzone. Ustawowym terminem przedłożenia sprawozdań była data 8 stycznia 2001 r., a do złożenia sprawozdań zobowiązanych było 21 komitetów wyborczych zarejestrowanych w wyborach na podstawie art. 40d ust. 1 ustawy.

W ustawowym terminie zostały przekazane Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania 20 komitetów wyborczych. Sprawozdanie Komitetu Wyborczego Janusza Korwin – Mikke, nadane pocztą w dniu 8 stycznia 2001 r. wpłynęło w dniu 9 stycznia 2001 r. bez opinii biegłego rewidenta, której biegły rewident nie mógł sporządzić ponieważ Komitet Wyborczy nie udostępnił mu tego sprawozdania oraz dokumentów finansowo – księgowych.

Stosownie do art. 87g ust. 7 ustawy, sprawozdania wyborcze były niezwłocznie po złożeniu kierowane do ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” i są ogłoszone w „Monitorze Polskim” z 2000 r. Nr 42, poz. 825 – 829 i Nr 43, poz. 858 oraz z 2001 r. Nr 1, poz. 22 i 23. Informacje o publikacji sprawozdań Państwowa Komisja Wyborcza podawała do publicznej wiadomości w dzienniku „Rzeczpospolita” wraz z wyjaśnieniem, że sprawozdania podlegają badaniu w trybie określonym w art. 87h ustawy.

W terminie 7 dni od dnia publikacji sprawozdania wyborczego – partie polityczne, komitety, które brały udział w wyborach oraz stowarzyszenia i fundacje, które w swoich statutach przewidują działania związane z analizą finansowania kampanii wyborczych, mogły zgłaszać do Państwowej Komisji Wyborczej umotywowane pisemne zastrzeżenia co do sprawozdań wyborczych komitetów (art. 87h ust. 5). Żaden z uprawnionych podmiotów nie wniósł takich zastrzeżeń.

Zgodnie z ustawą, przyjęcie przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania wyborczego albo, w razie stwierdzenia naruszenia przez komitet przepisów ustawy dotyczących finansowania kampanii wyborczej – jego odrzucenie, powinno nastąpić w terminie 4 miesięcy od złożenia sprawozdania. Ponieważ pierwsze sprawozdanie wyborcze zostało złożone 19 grudnia 2000 r., a terminem ustawowym na złożenie sprawozdań był dzień 8 stycznia 2001 r. – przyjęcie bądź odrzucenie sprawozdań przez Państwową Komisję Wyborczą powinno nastąpić między 19 kwietnia a 8 maja 2001 r.

* W związku ze złożonymi Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdaniami wyborczymi zgłaszane były pytania i wnioski w sprawie udostępniania dokumentów będących załącznikami do sprawozdań, w tym wykazów wpłat od osób fizycznych – których to dokumentów z mocy przepisów ustawy nie publikowano wraz ze sprawozdaniami w „Monitorze Polskim”. Państwowa Komisja Wyborcza mając na względzie jawność finansowania kampanii wyborczej określoną w art. 84 ustawy oraz przepisy dotyczące badania i ogłaszania sprawozdań, przyjęła i stosowała w tym zakresie następujące zasady.

- Wszystkie dokumenty o charakterze finansowo – księgowym stanowiące materiały źródłowe do sprawozdań nie mogą być udostępniane do publicznego wglądu. Były one dostępne biegłym rewidentom w celu sporządzenia opinii do sprawozdań (art. 87g ust. 1). Mogły być także udostępniane w ciągu 7 dni od publikacji sprawozdania, na żądanie podmiotów określonych w art. 87h ust. 5, tj. partii politycznych, innych komitetów wyborczych biorących udział w wyborach oraz stowarzyszeń i fundacji, które w swoich statutach przewidywały działania związane z analizą finansowania kampanii wyborczych, w celu umożliwienia tym podmiotom złożenia zastrzeżeń do sprawozdań.

- Zainteresowani mogą natomiast na pisemny wniosek, uzyskać na podstawie tych dokumentów stosowną informację od Państwowej Komisji Wyborczej w interesującej ich sprawie.
 - Udostępniane będą do wglądu imienne wpłaty od osób fizycznych bez danych osobowych darczyńców obejmujących adresy zamieszkania wraz z nazwą miejscowości i numery PESEL, podlegających ochronie z mocy ustawy o ochronie danych osobowych. Uzasadniając stanowisko o nieujawnianiu miejscowości zamieszkania darczyńcy, Państwowa Komisja Wyborcza wskazała na obowiązek równej ochrony danych wszystkich darczyńców, w tym zamieszkałych w małych miejscowościach, których wskazanie oznaczałoby faktyczną identyfikację danej osoby.
- * Podejmując rozpatrywanie sprawozdań wyborczych Państwowa Komisja Wyborcza stosownie do art. 87h ustawy, ustaliła następujące zasady i tryb działania.
- Sprawozdania wyborcze są rozpatrywane w kolejności ich złożenia Komisji łącznie z opinią biegłego rewidenta. Każde sprawozdanie podlega badaniu w zakresie jego zgodności z przepisami ustawy dotyczącymi finansowania wyborów, a badanie polega na:
 - kontroli wykonania obowiązku gromadzenia pozyskanych środków finansowych na rachunku bankowym, w tym utworzenia subkonta dla osób prawnych i subkonta dla wpłat pochodzących od anonimowych ofiarodawców ze zbiórek publicznych (art. 85 ust. 4);
 - wystąpieniu do urzędów skarbowych w trybie art. 87h ust. 4 ustawy o ustalenie – czy wymienione w sprawozdaniu wyborczym osoby prawne są uprawnione do przekazywania darowizn na cele wyborcze, tj. czy nie są one wykluczone przez art. 86 ust. 1 i ust. 2 pkt 5 oraz czy kwota darowizny pochodzi z zysku (art. 85 ust. 2);
 - ustaleniu, czy komitet wyborczy nie przyjmował środków finansowych od podmiotów wymienionych w art. 86 ust. 2;
 - sprawdzeniu, czy osoby prawne przekazujące darowizny pieniężne nie przekroczyły limitu określonego w art. 85 ust. 6, zwłaszcza gdy dotyczy to wpłat wielokrotnych;
 - kontroli imiennego wykazu wpłat od osób fizycznych pod kątem dopuszczalnej kwoty darowizny (art. 85 ust. 5) oraz sposobu jej przekazania na rzecz komitetu wyborczego (art. 85 ust. 7);
 - ustaleniu, czy ogólna suma wydatków komitetu wyborczego mieści się w kwocie określonej w art. 84d ustawy oraz, czy przychody i wydatki komitetu wyborczego są zaksięgowane w myśl zasad określonych w art. 84c;

- kontroli wysokości wydatków komitetu wyborczego przeznaczonych na reklamę (art. 87b), pochodzących od osób prawnych (art. 87c) oraz ze zbiorów publicznych (art. 87d);
- sprawdzenie zgodności treści sprawozdania wyborczego z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 19 lipca 2000 r. w sprawie wzoru sprawozdania wyborczego, szczegółowego zakresu zawartych w nim informacji oraz wykazu rodzajów dokumentów załączonych do sprawozdania (Dz. U. Nr 65, poz. 764) i kompletności dokumentów.

Niedopełnienie w sprawozdaniu tych ustawowych określonych warunków stanowi przesłankę do odrzucenia sprawozdania. W razie wątpliwości co do prawidłowości sprawozdania Państwowa Komisja Wyborcza podejmuje także inne działania przewidziane w ustawie.

- Zgodnie z przyjętymi zasadami Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się do urzędów skarbowych o przekazanie informacji o osobach prawnych, które przekazały środki finansowe na kampanię wyborczą kandydatów – czy podmioty te i przekazane środki spełniają warunki przewidziane w ustawie.
 - Odnośnie danych w sprawozdaniach budzących wątpliwości, wystąpiła o wyjaśnienie do pełnomocników finansowych komitetów oraz biegłych rewidentów.
 - Udzieliła wyjaśnień na pytania dotyczące sprawozdań wyborczych wniesione przez prokuratury w Tarnowie i Gdańsku oraz odpowiedzi na wystąpienia i pisma wniesione przez redakcje prasowe, telewizję i indywidualne osoby.
- * Państwowa Komisja Wyborcza udzielała wyjaśnień i opinii na zgłaszane pytania dotyczące stosowania przepisów ustaw wyborczych, samorządowych, o referendum lokalnym.
- * W związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2000 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin (Dz. U. Nr 117, poz. 1230) wprowadzającym zmiany w podziale terytorialnym państwa – Państwowa Komisja Wyborcza zaleciła wojewódzkim komisarzom wyborczym i zastępcom wojewódzkich komisarzy wyborczych dokonanie szczegółowej analizy skutków dokonanych zmian terytorialnych w zakresie składów właściwych rad, przewidzianych w art. 197 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2, 4 i 5 Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. Udzieliła także szczegółowych wyjaśnień dotyczących stosowania powołanych przepisów w zaistniałych sytuacjach faktycznych.

- Na pytanie w sprawie stosowania art. 197 ust. 1 pkt 3 w sytuacji, gdy w wyniku zmian w podziale terytorialnym państwa do miasta na prawach powiatu zostaje włączony z gminy obszar wsi stanowiącej część okręgu wyborczego do rady powiatu (ziemskiego), w której stale zamieszkuje radny rady powiatu – wyjaśniła, iż w rozumieniu przepisów Ordynacji wyborczej rada miejska w mieście na prawach powiatu traktowana jest, poza wyjątkami określonymi w ustawie (art. 88 ust. 2 i art. 123 ust. 2), jako rada gminy powyżej 20 000 mieszkańców. W związku z tym, przepis art. 197 ust. 1 pkt 3 zdanie pierwsze Ordynacji wyborczej, odnoszący się do zasady przemieszczania mandatu radnego wybranego w okręgu wyborczym objętym zmianami i stale zamieszkałego na obszarze tej części okręgu, która włączana jest do sąsiedniej jednostki w wyniku zmian w podziale terytorialnym – nie ma zastosowania w sytuacji, gdy dotyczy to części okręgu wyborczego dla wyboru rady powiatu włączonej do miasta na prawach powiatu. W takich przypadkach mandat radnego wygasa, a radą właściwą do stwierdzenia wygaśnięcia mandatu radnego jest rada powiatu, w której mandat wygasa (art. 197 ust. 7 Ordynacji). Zmiana w składzie rady powiatu podlega ogłoszeniu przez wojewódzkiego komisarza wyborczego w trybie określonym w art. 197 ust. 4 zdanie drugie. Jednocześnie zgodnie z art. 197 ust. 4 zdanie pierwsze Ordynacji wyborczej, wygaśnięcie mandatów radnych z powodu zmian w podziale terytorialnym państwa wyłącza obsadzanie wygasłych mandatów radnych w wyborach uzupełniających w tym także w trybie art. 194 ustawy.
- Wyjaśniając wątpliwości dotyczące zmian terytorialnych między jednostkami tego samego szczebla – Komisja wskazała, że przepis art. 197 ust. 1 pkt 3 Ordynacji wyborczej odnosi się do radnego stale zamieszkałego na obszarze wyłączonym z jednostki podziału terytorialnego, stanowiącym część okręgu wyborczego i włączonym do sąsiedniej jednostki w wyniku tych zmian. Radny spełniający jednocześnie dwa warunki, czyli stale zamieszkały na obszarze stanowiącym przemieszczaną część okręgu wyborczego i wybrany w tym okręgu, staje się radnym w jednostce powiększanej. Radny zamieszkały na tym obszarze ale wybrany w innym okręgu wyborczym nie spełnia tych warunków ustawowych i traci mandat.
- * W sprawie stosowania przepisów ustaw o samorządzie gminnym i o samorządzie powiatowym – Państwowa Komisja Wyborcza wyraziła następujące opinie.
- W sprawie prowadzenia przez radnego działalności gospodarczej wskazała, że naruszenie zakazu prowadzenia przez radnego działalności gospodarczej z wykorzystaniem mienia komunalnego, wynikającego z art. 24f ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74 ze zmianami) nie skutkuje wygaśnięciem mandatu radnego. Wygaśnięcie mandatu miałoby miejsce wówczas, gdyby z treści przepisu, który wprowadza ten zakaz, wyraźnie wynikał taki skutek, jak ma to miejsce w przypadku np. art. 24a ust. 4 lub

art. 24b ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, gdzie naruszenie określonego zakazu jest równoznaczne ze zrzeczeniem się mandatu radnego. Odnosnie do współmałżonków radnych przepisy ustawy nie zawierają zakazu prowadzenia przez nich działalności gospodarczej. Przypomniała jednocześnie, iż zgodnie z art. 86 ustawy o samorządzie gminnym, do udzielania wyjaśnień w sprawach z zakresu zgodności działalności komunalnej z prawem właściwe są organy nadzoru, a więc Prezes Rady Ministrów i wojewoda.

- W sprawie dopuszczalności łączenia mandatu radnego województwa z funkcją starosty i członka zarządu powiatu wyjaśniała, że kwestie te reguluje art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. Nr 91, poz. 578 ze zmianami), który wyraźnie stwierdza, iż członkostwa w zarządzie powiatu nie można łączyć z członkostwem w organie samorządu gminy i województwa. Zatem ani przewodniczący zarządu powiatu, którym jest starosta, ani też pozostali członkowie tego zarządu nie mogą jednocześnie sprawować mandatu radnego sejmiku wojewódzkiego.
- Na pytanie dotyczące wygaśnięcia mandatu radnego w trybie art. 190 ust. 1 pkt 4 Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 1998 r. Nr 95, poz. 602 ze zmianami) w związku z dobrowolnym poddaniem się odpowiedzialności karnej, przewidzianej w Kodeksie karnym skarbowym – Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, co następuje.

„Zdarzenia wymienione w art. 190 ust. 1, powodują wygaśnięcie mandatu radnego jedynie wówczas, gdy zostaną spełnione wszystkie określone w tym przepisie warunki wygaśnięcia mandatu.

Popełnienie przestępstwa, o którym mowa w art. 190 ust. 1 pkt 4 tej ustawy, powoduje wygaśnięcie mandatu radnego tylko wtedy, gdy po uzyskaniu mandatu radnego został wydany prawomocny wyrok sądu za przestępstwo popełnione z winy umyślnej. Wymagane jest więc spełnienie czterech warunków: musi być wydane orzeczenie sądu w formie wyroku, wyrok musi być prawomocny, z wyroku musi wynikać, że przestępstwo zostało popełnione z winy umyślnej, uprawomocnienie się wyroku musi nastąpić po uzyskaniu mandatu.

Na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności w formie postanowienia sąd udziela zezwolenia, a nie w formie wyroku i postanowienie to kończy postępowanie w sprawie (art. 18 § 2 ustawy z dnia 10 września 1999 r. - Kodeks karny skarbowy - Dz. U. Nr 83, poz. 930 ze zmianami). Dlatego dobrowolne poddanie się odpowiedzialności nie wypełnia wszystkich przesłanek art. 190 ust. 1 pkt 4 Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw i nie powoduje wygaśnięcia mandatu radnego.

Państwowa Komisja Wyborcza nie jest właściwa dla dokonywania oceny racjonalności obowiązujących przepisów w omawianej sprawie.”

* Wyjaśniając wątpliwości związane ze stosowaniem przepisów ustawy o referendum lokalnym, dotyczące wyznaczania mężów zaufania, Państwowa Komisja Wyborcza zajęła następujące stanowisko:

„Przepisy ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. Nr 88, poz. 985) nie zawierają wyraźnie sprecyzowanego zakazu pełnienia funkcji męża zaufania w referendum w sprawie odwołania organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego przez obywateli wchodzących w skład grupy inicjującej przeprowadzenie referendum, pełnomocnika inicjatora referendum, jak też radnego, czy członka zarządu. Jednakże pełnienie funkcji męża zaufania przez te osoby nie powinno mieć miejsca głównie z tego powodu, że może być postrzegane jako forma agitacji w lokalu obwodowej komisji. Osoby te są znane mieszkańcom z powodu pełnienia funkcji publicznych lub jako inicjatorzy referendum w sprawie odwołania rady i ich obecność w czasie głosowania i przy ustalaniu wyników głosowania może powodować u niektórych spośród głosujących obawy co do ich bezstronności.

Praktyka wskazuje, że referendum w sprawie odwołania rady przed upływem kadencji odbywa się w warunkach konfliktu, którego stronami są rada i zarząd oraz grupa obywateli inicjująca referendum i jej pełnomocnik. Państwowa Komisja Wyborcza uważa, że obie strony występujące w tej sprawie powinny mieć jednakowe uprawnienia i w jednakowym stopniu powinny dotyczyć ich ograniczenia w zakresie pełnienia funkcji mężów zaufania.

Wymienione argumenty skłaniają do stanowiska, że osoby wchodzące w skład grupy inicjującej przeprowadzenie referendum, pełnomocnik inicjatora referendum, radni oraz członkowie zarządu nie powinni pełnić funkcji męża zaufania w referendum w sprawie odwołania organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego przed upływem kadencji.

Przepisy ustawy o referendum lokalnym nie zawierają ograniczeń co do zamieszkiwania osób będących mężami zaufania, co oznacza, iż nie muszą one być mieszkańcami gminy, w której przeprowadzane jest referendum.

Zaświadczenie o powołaniu męża zaufania w referendum lokalnym wydaje organ, o którym mowa w art. 51, ustawy o referendum lokalnym, a więc zarząd danej jednostki samorządu bądź inicjator referendum.”

INFORMACJE I AKTUALNOŚCI WYBORCZE

ZESTAWIENIE WYNIKÓW WYBORÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH DO RAD GMIN PRZEPROWADZONYCH W OKRESIE OD 1 STYCZNIA 2001 R. DO 28 LUTEGO 2001 R.

Województwo	Nazwa Rady Gminy	Data wyborów	Liczba wybie- ranych radnych	Okręg/ Określi wyb.	Liczba list z kandy- datami	Liczba kandy- datów	Liczba obsa- dzonych manda- tów	Fre- kwencja wyb.
dolnośląskie	Rada Gminy Krotoszyce	7 stycznia 2001 r.	1	nr 1	2	2	1	13.63%
	Rada Miasta Gryfów Śląski	21 stycznia 2001 r.	1	nr 1	4	4	1	47.72%
	Rada Gminy Miękinia	21 stycznia 2001 r.	1	nr 6	6	6	1	26.10%
	Rada Gminy Olszyna	25 lutego 2001 r.	1	nr 2	5	5	1	44.24%
	Rada Gminy Olszyna	25 lutego 2001 r.	1	nr 9	2	2	1	32.70%
	Rada Miasta Wleń	25 lutego 2001 r.	1	nr 1	2	2	1	24.74%
	Rada Gminy Długołęka	25 lutego 2001 r.	1	nr 12	2	2	1	34.08%
kujawsko-pomorskie	Rada Gminy Ciepłowody	25 lutego 2001 r.	1	nr 3	4	4	1	41.82%
	Rada Gminy Dąbrowa	21 stycznia 2001 r.	1	nr 4	3	3	1	23.23%
	Rada Gminy Świekatowo	21 stycznia 2001 r.	1	nr 1	2	2	1	21.64%
	Rada Gminy Nowa Wieś Wielka	4 lutego 2001 r.	1	nr 2	2	2	1	15.65%
	Rada Gminy Drzycim	4 lutego 2001 r.	1	nr 5	3	3	1	16.97%
	Rada Gminy Pruszcz	4 lutego 2001 r.	1	nr 4	3	3	1	20.17%
	Rada Miasta Rypin	18 lutego 2001 r.	3	nr 7	6	6	1	14.75%
lubelskie	Rada Gminy Skrwilno	18 lutego 2001 r.	1	nr 11	3	3	1	61.35%
	Rada Gminy Lubycza Królewska	28 stycznia 2001 r.	1	nr 3	5	5	1	20.84%
	Rada Gminy Trzydnik Duży	25 lutego 2001 r.	1	nr 8	2	2	1	19.66%
	Rada Gminy Trzydnik Duży	25 lutego 2001 r.	1	nr 9	3	3	1	40.75%
lubuskie	Rada Gminy Puchaczów	25 lutego 2001 r.	1	nr 18	3	3	1	68.61%
lubuskie	Rada Gminy Stare Kurowo	14 stycznia 2001 r.	1	nr 4	4	4	1	35.85%
łódzkie	Rada Gminy Rząśnia	28 stycznia 2001 r.	1	nr 1	6	6	1	59.57%
	Rada Gminy Wartkowie	28 stycznia 2001 r.	1	nr 2	2	2	1	23.13%
	Rada Gminy Krzyżanów	25 lutego 2001 r.	1	nr 2	3	3	1	48.85%
	Rada Gminy Krzyżanów	25 lutego 2001 r.	1	nr 11	3	3	1	54.07%
	Rada Gminy Świnice Warckie	25 lutego 2001 r.	1	nr 16	2	2	1	42.34%
małopolskie	Rada Miasta Alwernia	7 stycznia 2001 r.	1	nr 1	3	3	1	17.99%
	Rada Gminy Wiśniowa	7 stycznia 2001 r.	1	nr 7	4	4	1	36.86%
	Rada Gminy Trzyciąż	7 stycznia 2001 r.	1	nr 11	2	2	1	31.62%
	Rada Miasta Chełmek	7 stycznia 2001 r.	1	nr 3	7	7	1	17.60%
	Rada Gminy Ryto	14 stycznia 2001 r.	1	nr 2	1	1	1	- *)
	Rada Gminy Ryto	14 stycznia 2001 r.	1	nr 5	1	1	1	- *)
	Rada Gminy Ryto	14 stycznia 2001 r.	1	nr 6	2	2	1	8.79%
	Rada Gminy Rzezawa	11 lutego 2001 r.	1	nr 11	3	3	1	14.87%
	Rada Miasta Świątniki Górne	25 lutego 2001 r.	1	nr 1	2	2	1	40.43%
małopolskie	Rada Miasta Świątniki Górne	25 lutego 2001 r.	1	nr 3	2	2	1	16.36%
mazowieckie	Rada Miasta Warka	7 stycznia 2001 r.	1	nr 9	8	8	1	19.51%
	Rada Gminy Raciąż	7 stycznia 2001 r.	1	nr 4	3	3	1	16.74%
	Rada Gminy Kosów Lacki	7 stycznia 2001 r.	1	nr 2	2	2	1	45.98%
	Rada Gminy Ostrów Mazowiecka	14 stycznia 2001 r.	1	nr 20	5	5	1	56.00%
	Rada Miasta Gąbin	28 stycznia 2001 r.	2	nr 15	4	4	1	18.12%
	Rada Miasta Łochów	4 lutego 2001 r.	1	nr 6	4	4	1	11.52%

Województwo	Nazwa Rady Gminy	Data wyborów	Liczba wybranych radnych	Okręg/ Określi wyb.	Liczba list z kandydatami	Liczba kandydatów	Liczba obsadzonych mandatów	Frekwencja wyb.
cd mazowieckie	Rada Gminy Siennica	18 lutego 2001 r.	1	nr 1	2	2	1	17.85%
	Rada Gminy Małkinia Górna	18 lutego 2001 r.	1	nr 17	1	1	1	- *)
	Rada Gminy Stromiec	25 lutego 2001 r.	1	nr 1	3	3	1	57.87%
	Rada Gminy Stromiec	25 lutego 2001 r.	1	nr 4	2	2	1	42.02%
	Rada Gminy Solec nad Wisłą	25 lutego 2001 r.	1	nr 4	3	3	1	15.80%
	Rada Gminy Bulkowo	25 lutego 2001 r.	1	nr 6	2	2	1	67.63%
opolskie	Rada Miasta Wołczyn	21 stycznia 2001 r.	1	nr 12	2	2	1	9.24%
	Rada Gminy Żębowice	18 lutego 2001 r.	1	nr 1	1	1	1	- *)
	Rada Gminy Pawłowiczki	25 lutego 2001 r.	1	nr 14	1	1	1	- *)
	Rada Miasta Byczyna	25 lutego 2001 r.	1	nr 7	3	3	1	48.95%
podkarpackie	Rada Miasta Głogówek	25 lutego 2001 r.	1	nr 12	1	1	1	- *)
	Rada Gminy Tryńcza	21 stycznia 2001 r.	1	nr 4	4	4	1	33.55%
	Rada Gminy Tryńcza	21 stycznia 2001 r.	1	nr 6	3	3	1	52.57%
podlaskie	Rada Gminy Lutowiska	25 lutego 2001 r.	2	nr 2	4	5	2	30.18%
	Rada Miasta Nowogród	7 stycznia 2001 r.	1	nr 8	2	2	1	65.95%
	Rada Miasta Kolno	21 stycznia 2001 r.	1	nr 14	3	3	1	21.73%
	Rada Gminy Piątnica	4 lutego 2001 r.	1	nr 8	3	3	1	35.90%
	Rada Gminy Płaska	4 lutego 2001 r.	1	nr 1	3	3	1	33,88%
pomorskie	Rada Gminy Puńsk	25 lutego 2001 r.	1	nr 15	2	2	1	28,61%
	Rada Gminy Główczyce	14 stycznia 2001 r.	1	nr 5	3	3	1	33,22%
śląskie	Rada Gminy Pawłowice	21 stycznia 2001 r.	1	nr 5	2	2	1	21,51%
	Rada Gminy Irządze	28 stycznia 2001 r.	1	nr 4	2	2	1	74,88%
świętokrzyskie	Rada Miasta Chęciny	28 stycznia 2001 r.	1	nr 11	5	5	1	23,16%
	Rada Miasta Chęciny	18 lutego 2001 r.	1	nr 12	3	3	1	21,48%
warmińsko-mazurskie	Rada Gminy Jonkowo	28 stycznia 2001 r.	1	nr 6	2	2	1	40,56%
	Rada Gminy Grodziczno	11 lutego 2001 r.	1	nr 14	3	3	1	18,84%
	Rada Gminy Kowale Oleckie	11 lutego 2001 r.	1	nr 1	2	2	1	24,46%
wielkopolskie	Rada Gminy Dopiewo	21 stycznia 2001 r.	1	nr 6	2	2	1	14,05%
	Rada Miasta Poniec	21 stycznia 2001 r.	4	nr 2	8	8	1	19,58%
	Rada Gminy Trzcinica	4 lutego 2001 r.	1	nr 5	2	2	1	21,83%
	Rada Gminy Trzcinica	4 lutego 2001 r.	1	nr 7	2	2	1	31,97%
	Rada Gminy Czerwonak	11 lutego 2001 r.	1	nr 6	4	4	1	18,90%
	Rada Gminy Mieścisko	11 lutego 2001 r.	1	nr 4	4	4	1	68,82%
zachodniopomorskie	Rada Gminy Banie	14 stycznia 2001 r.	1	nr 6	4	4	1	39,76%
	Rada Miasta Międzyzdroje	14 stycznia 2001 r.	1	nr 4	3	3	1	31,00%
	Rada Gminy Białogard gm.	4 lutego 2001 r.	2	nr 13	4	4	1	45,50%
	Rada Miasta Drawsko Pomorskie	4 lutego 2001 r.	4	nr 2	5	5	1	8,37%
	Rada Gminy Przybiernów	18 lutego 2001 r.	1	nr 5	5	5	1	26,29%
	Rada Miasta Sławno	18 lutego 2001 r.	1	nr 14	6	6	1	27,14%
	Rada Gminy Stare Czarnowo	25 lutego 2001 r.	2	nr 8	6	6	2	39,37%
	Rada Miasta Suchań	25 lutego 2001 r.	1	nr 1	1	1	1	- *)

*) zgodnie z art. 188 ust. 1 głosowania nie przeprowadzono, a za wybranego radnym uznano zarejestrowanego kandydata

**ZESTAWIENIE WYNIKÓW
WYBORÓW PRZEDTERMINOWYCH DO RAD GMIN, RAD POWIATÓW
I SEJMIKÓW WOJEWÓDZTW PRZEPROWADZONYCH
W OKRESIE OD 1 STYCZNIA 2001 R. DO 28 LUTEGO 2001 R.**

Województwo	Nazwa Rady Gminy	Data wyborów	Liczba wybieranych radnych	Okręg/ Określi wyb.	Liczba list z kandydatami	Liczba kandydatów	Liczba obsadzonych mandatów	Frekwencja wyb.
śląskie	Rada Gminy Koszarawa	11 lutego 2001 r.	5	nr 1	3	12	5	67.21%
			5	nr 2	2	10	5	75.32%
			4	nr 3	2	8	4	54.44%
			1	nr 4	2	2	1	44.32%

**ZESTAWIENIE WYNIKÓW
REFERENDÓW LOKALNYCH W SPRAWIE ODWOŁANIA
RAD GMIN, RAD POWIATÓW I SEJMIKÓW WOJEWÓDZTW
PRZED UPŁYWEM KADENCJI PRZEPROWADZONYCH
W OKRESIE OD 1 STYCZNIA 2001 R. DO 28 LUTEGO 2001 R.**

Województwo	Nazwa Rady	Data referendum	Udział w referendum frekwencja	Wynik referendum
małopolskie	Rada Gminy Pałecznicza	7 stycznia 2001 r.	17.67%	nieważne *)
mazowieckie	Rada Miasta Biezuń	11 lutego 2001 r.	14.69%	nieważne *)
mazowieckie	Rada Miasta Otwock	11 lutego 2001 r.	17.11%	nieważne *)
opolskie	Rada Miasta Baborów	25 lutego 2001 r.	16.24%	nieważne *)
pomorskie	Rada Gminy Mikołajki Pomorskie	21 stycznia 2001 r.	35.01%	WAŻNE *) rozstrzygające **)
świętokrzyskie	Rada Gminy Smyków	28 stycznia 2001 r.	23.19%	nieważne *)
świętokrzyskie	Rada Gminy Nowy Korczyn	28 stycznia 2001 r.	12.45%	nieważne *)
warmińsko-mazurskie	Rada Miasta Ryn	28 stycznia 2001 r.	6.49%	nieważne *)
wielkopolskie	Rada Gminy Kramsk	14 stycznia 2001 r.	7.24%	nieważne *)
zachodniopomorskie	Rada Miasta Tuczo	14 stycznia 2001 r.	24.02%	nieważne *)

*) zgodnie z art. 55 ustawy o referendum lokalnym, referendum jest ważne, jeżeli wzięło w nim udział co najmniej 30% uprawnionych do głosowania

**) zgodnie z art. 56 ust. 1 ustawy o referendum lokalnym, wynik referendum jest rozstrzygający, jeżeli za jednym z rozwiązań w sprawie poddanej pod referendum oddano więcej niż połowę ważnych głosów

**ZMIANY W SKŁADACH SEJMIKÓW WOJEWÓDZTW, RAD POWIATÓW
I RAD GMIN (POWYŻEJ 20 TYS. MIESZKAŃCÓW)
W TRYBIE ART. 194 ORDYNACJI PRZEPROWADZONYCH
W OKRESIE OD 1 STYCZNIA 2001 R. DO 28 LUTEGO 2001 R.**

Województwo dolnośląskie

Rada Powiatu Bolesławieckiego; wygasł 1 mandat; wstąpił 1 radny

Rada Powiatu Lubańskiego; wygasł 1 mandat; mandat pozostał nieobsadzony

Rada Miasta Lubin; wygasł 1 mandat; wstąpił 1 radny

Województwo kujawsko-pomorskie

Rada Powiatu Tucholskiego; wygasł 1 mandat; mandat pozostał nieobsadzony

Województwo lubelskie

Rada Powiatu Puławskiego; wygasł 1 mandat; wstąpił 1 radny

Województwo lubuskie

Sejmik Województwa Lubuskiego; wygasł 1 mandat; wstąpił 1 radny

Rada Miasta Szprotawa; wygasł 1 mandat; wstąpił 1 radny

Rada Miasta Gorzów Wielkopolski; wygasł 1 mandat; mandat pozostał nieobsadzony

Województwo małopolskie

Rada Gminy Tarnów gm.; wygasł 1 mandat; mandat pozostał nieobsadzony

Województwo mazowieckie

Rada Miasta Żyrardów; wygasł 1 mandat; wstąpił 1 radny

Województwo podlaskie

Rada Miasta Grajewo; wygasł 1 mandat; mandat pozostał nieobsadzony

Województwo pomorskie

Rada Powiatu Kwidzińskiego; wygasł 1 mandat; mandat pozostał nieobsadzony

Województwo śląskie

Rada Miasta Bytom; wygasł 1 mandat; wstąpił 1 radny

Rada Miasta Rybnik; obsadzono 3 mandaty w wyniku zmian w podziale terytorialnym kraju

Rada Miasta Gliwice; wygasł 1 mandat; wstąpił 1 radny

Rada Miasta Mysłowice; wygasł 1 mandat; wstąpił 1 radny

Rada Gminy Pilchowice; wygasły 3 mandaty w wyniku zmian w podziale terytorialnym kraju

Rada Miasta Skoczów; wygasł 1 mandat; mandat pozostał nieobsadzony

Rada Powiatu Myszkowskiego; wygasły 2 mandaty; wstąpiło 2 radnych

Rada Miasta Wodzisław Śląski; wygasł 1 mandat; mandat pozostał nieobsadzony

Rada Miasta Częstochowa; wygasł 1 mandat; wstąpił 1 radny

Województwo wielkopolskie

Rada Miasta Jarocin; wygasł 1 mandat; wstąpił 1 radny

Województwo zachodniopomorskie

Rada Miasta Stargard Szczeciński; wygasł 1 mandat; wstąpił 1 radny

**WYKAZ TERMINÓW
PONOWNYCH, UZUPEŁNIAJĄCYCH I PRZEDTERMINOWYCH WYBORÓW
DO RAD GMIN, RAD POWIATÓW I SEJMIKÓW WOJEWÓDZTW
ORAZ REFERENDÓW LOKALNYCH W SPRAWIE ODWOŁANIA RADY GMINY,
RADY POWIATU LUB SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PRZED UPŁYWEM
KADENCJI ZARZĄDZONYCH NA OKRES
OD 4 MARCA 2001 R. DO 27 MAJA 2001 R.**

4 marca 2001 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Gminy Oleśnica gm. okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo lubelskie

Rada Gminy Księżpol okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo małopolskie

Rada Gminy Borzęcin okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo mazowieckie

Rada Miasta Przasnysz okręg wyb. nr 13 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Dąbrówka okręg wyb. nr 17 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo podkarpackie

Rada Miasta Radomyśl Wielki okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Przemyśl gm. okręg wyb. nr 9 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo wielkopolskie

Rada Miasta Margonin okręg wyb. nr 9 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Wysoka okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

11 marca 2001 r.

Województwo lubelskie

Rada Gminy Baranów okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo mazowieckie

Rada Gminy Radzanowo okręg wyb. nr 4 (2 radnych) - *uzupełniająca*

Województwo opolskie

Rada Gminy Olszanka okręg wyb. nr 7 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo podkarpackie

Rada Gminy Skołyszyn okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo podlaskie

Rada Miasta Czarna Białostocka okręg wyb. nr 7 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Boćki okręg wyb. nr 12 (1 radny) – *uzupełniająca*

Rada Gminy Krasnopol okręg wyb. nr 1 (1 radny) – *uzupełniająca*

Województwo pomorskie

Rada Gminy Mikołajki Pomorskie okręg wyb. nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 (15 radnych) - *przedterminowe*

Województwo świętokrzyskie

Rada Gminy Pacanów - *referendum w sprawie odwołania rady*

Rada Gminy Pierzchnica okręg wyb. nr 7 (1 radny) - *uzupełniająca*

18 marca 2001 r.

Województwo kujawsko-pomorskie

Rada Miasta Chełmża okręg wyb. nr 3 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo lubelskie

Rada Gminy Biłgoraj gm. okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo lubuskie

Rada Gminy Bytnica okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Bytnica okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo pomorskie

Rada Gminy Trzebielino okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Wicko - *referendum w sprawie odwołania rady*

Rada Gminy Kobylnica - *referendum w sprawie odwołania rady*

Województwo świętokrzyskie

Rada Miasta Ożarów okręg wyb. nr 14 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo wielkopolskie

Rada Miasta Krzyż Wielkopolski okręg wyb. nr 17 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Pępowo okręg wyb. nr 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Wijewo okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Tuliszków okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo zachodniopomorskie

Rada Gminy Ustronie Morskie okręg wyb. nr 1, 2, 3, 4, 5 (15 radnych) - *przedterminowe*

25 marca 2001 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Gminy Krośnice okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Chocianów okręg wyb. nr 12 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Stoszowice okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo kujawsko-pomorskie

Rada Gminy Zakrzewo okręg wyb. nr 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Dobrzyń nad Wisłą okręg wyb. nr 12 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo lubelskie

Rada Gminy Stanin okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo małopolskie

Rada Miasta Czchów okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Mogilany okręg wyb. nr 7 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Mogilany okręg wyb. nr 8 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Zielonki okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Gródek nad Dunajcem okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo mazowieckie

Rada Gminy Lutocin okręg wyb. nr 11 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo opolskie

Rada Gminy Skoroszyce okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Niemodlin - *referendum w sprawie odwołania rady*

Województwo podkarpackie

Rada Miasta Leżajsk okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo podlaskie

Rada Gminy Orla okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Nurzec-Stacja okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Wysokie Mazowieckie gm. okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo pomorskie

Rada Gminy Lichnowy okręg wyb. nr 1, 2 (2 radnych) - *uzupełniająca*

Województwo śląskie

Rada Miasta Ustroń okręg wyb. nr 7 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo świętokrzyskie

Rada Gminy Łonów okręg wyb. nr 9 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo wielkopolskie

Rada Gminy Siedlec okręg wyb. nr 4 (2 radnych) - *uzupełniająca*

Województwo zachodniopomorskie

Rada Gminy Stare Czarnowo - *referendum w sprawie odwołania rady*

Rada Gminy Świeszyno okręg wyb. nr 7 (2 radnych) - *uzupełniająca*

1 kwietnia 2001 r.

Województwo lubuskie

Rada Gminy Pszczew - *referendum w sprawie odwołania rady*

8 kwietnia 2001 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Miasta Węgliniec okręg wyb. nr 4 (2 radnych) - *uzupełniająca*

Województwo łódzkie

Rada Gminy Daszyna okręg wyb. nr 15 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo małopolskie

Rada Gminy Igołomia-Wawrzeńczyce okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Jodłownik okręg wyb. nr 9 (1 radny) - *uzupełniająca*

22 kwietnia 2001 r.

Województwo łódzkie

Rada Miasta Żelów okręg wyb. nr 12 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo pomorskie

Rada Gminy Stary Targ okręg wyb. nr 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo świętokrzyskie

Rada Miasta Wąchock - *referendum w sprawie odwołania rady*

Województwo wielkopolskie

Rada Gminy Złotów gm. okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo zachodniopomorskie

Rada Powiatu Kamieńskiego - *referendum w sprawie odwołania rady*

Rada Gminy Wałcz gm. okręg wyb. nr 16 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Wałcz gm. okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

29 kwietnia 2001 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Gminy Kunice okręg wyb. nr 12 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo kujawsko-pomorskie

Rada Gminy Sicienko okręg wyb. nr 3 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo lubuskie

Rada Miasta Jasień okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Jasień okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo łódzkie

Rada Gminy Szczerców okręg wyb. nr 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo małopolskie

Rada Gminy Korzenna okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*
Rada Gminy Korzenna okręg wyb. nr 15 (1 radny) - *uzupełniająca*
Rada Gminy Korzenna okręg wyb. nr 4 (2 radnych) - *uzupełniająca*
Rada Gminy Korzenna okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*
Rada Gminy Korzenna okręg wyb. nr 8 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo mazowieckie

Rada Gminy Olszewo-Borki okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo opolskie

Rada Miasta Zdzieszowice okręg wyb. nr 7 (1 radny) - *uzupełniająca*
Rada Miasta Biała okręg wyb. nr 17 (1 radny) - *uzupełniająca*
Rada Miasta Głogówek okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo świętokrzyskie

Rada Gminy Raków okręg wyb. nr 7 (1 radny) - *uzupełniająca*

6 maja 2001 r.

Województwo podkarpackie

Rada Gminy Tryńcza okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

13 maja 2001 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Miasta Wąsosz okręg wyb. nr 12 (1 radny) - *uzupełniająca*
Rada Miasta Ścinawa okręg wyb. nr 16 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo kujawsko-pomorskie

Rada Gminy Białe Błota okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*
Rada Miasta Solec Kujawski okręg wyb. nr 3 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo lubuskie

Rada Miasta Strzelce Krajeńskie okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo łódzkie

Rada Gminy Oporów okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*
Rada Gminy Cielądz okręg wyb. nr 8 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo mazowieckie

Rada Miasta Maków Mazowiecki okręg wyb. nr 17 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo pomorskie

Rada Gminy Ryjewo okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*
Rada Gminy Stary Dzierżoń okręg wyb. nr 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo wielkopolskie

Rada Gminy Kościan gm. okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

20 maja 2001 r.

Województwo łódzkie

Rada Gminy Bełchatów gm. okręg wyb. nr 14 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo małopolskie

Rada Gminy Jordanów gm. okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo wielkopolskie

Rada Gminy Kotlin okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo zachodniopomorskie

Rada Gminy Grzmiąca okręg wyb. nr 9 (1 radny) - *uzupełniająca*

27 maja 2001 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Gminy Kostomłoty okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo kujawsko-pomorskie

Rada Miasta Janikowo okręg wyb. nr 3, 4 (3 radnych) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Wąpielsk okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo lubelskie

Rada Gminy Krasnystaw gm. okręg wyb. nr 15 (0 radnych) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Krasnystaw gm. okręg wyb. nr 15 (0 radnych) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Mełgiew okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo opolskie

Rada Gminy Branice okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo pomorskie

Rada Gminy Choczewo okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo świętokrzyskie

Rada Gminy Sobków okręg wyb. nr 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Czarnocin okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

WYMIANA DOŚWIADCZEŃ Z ZAGRANICĄ

W internecie pod adresem www.aceeeo.com znajduje się informacja o celach i zadaniach Stowarzyszenia Urzędników Wyborczych Centralnej i Wschodniej Europy, a także aktualny skład Zarządu.

Z PRAC KRAJOWEGO BIURA WYBORCZEGO

* Wykonując ustawowy obowiązek Kierownik Krajowego Biura Wyborczego podał do publicznej wiadomości, w dzienniku „Rzeczpospolita” Nr 55 z dnia 7 marca 2001 r. (żółte strony) informację o wydatkach poniesionych z budżetu państwa na przeprowadzenie wyborów Prezydenta RP w 2000 r.

Informacja
o wydatkach z budżetu państwa poniesionych
na przygotowanie i przeprowadzenie wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
w dniu 8 października 2000 r.

Zgodnie z art. 88 ust. 4 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544) podaje się do publicznej wiadomości informację o wydatkach z budżetu państwa, poniesionych na przygotowanie i przeprowadzenie wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 8 października 2000 r.

Lp.	Rodzaj wydatków	Zrealizowane wydatki w złotych	Struktura wydatków w procentach
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
	Wydatki ogółem	54.994.018	100
<i>I</i>	<i>Wydatki realizowane przez Krajowe Biuro Wyborcze</i>	<i>10.766.605</i>	<i>19,58</i>
1.	Druki i formularze wyborcze	274.848	0,50
2.	Druk kart do głosowania	1.254.160	2,28
3.	Transport kart do głosowania	406.728	0,74
4.	Koszty kompleksowej obsługi wyborów w systemie komputerowym, w tym: <i>Wydatki majątkowe</i>	5.571.900 <i>1.063.906</i>	10,13
5.	Publikacje i wydawnictwa związane z wyborami oraz podanie do publicznej wiadomości wyników głosowania	73.200	0,13

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
6.	Wydatki na działalność Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego	95.874	0,18
7.	Wydatki na działalność okręgowych komisji wyborczych	593.167	1,08
8.	Zryczałtowane diety dla członków okręgowych komisji wyborczych	79.074	0,14
9.	Sprawdzenie prawidłowości zgłoszenia kandydatów na Prezydenta RP	170.402	0,31
10.	Zamieszczenie w dzienniku „Rzeczpospolita” informacji Państwowej Komisji Wyborczej o zarejestrowanych komitetach wyborczych	39.626	0,07
11.	Inne wydatki (z uwzględnieniem czynności inspekcyjno-kontrolnych oraz organizacyjnych związanych z odbiorem protokołów z obwodów plus koszty niszczenia dokumentów z wyborów	2.092.261	3,81
12.	Koszty wyborów na polskich statkach morskich	115.365	0,21
II.	<i>Wydatki realizowane przez Ministerstwo Finansów:</i> Przygotowanie i przeprowadzenie wyborów w polskich placówkach za granicą (poprzez Ministerstwo Spraw Zagranicznych)	538.070	0,98
III.	<i>Wydatki na zadania zlecone gminom</i>	43.689.343	79,44
1.	Sporządzanie spisów wyborców	3.845.245	7,00
2.	Koszty utrzymania lokali wyborczych	3.019.935	5,49
3.	Koszty uzupełnienia wyposażenia lokali wyborczych	4.399.314	8,00
4.	Wydatki kancelaryjne	3.221.488	5,85
5.	Obsługa obwodowych komisji wyborczych	3.758.015	6,83
6.	Inne wydatki (transport, plakatowanie i druk obwieszczeń)	4.307.368	7,83
7.	Zryczałtowane diety dla członków obwodowych komisji wyborczych	21.137.978	38,44

- * Kierownik Krajowego Biura Wyborczego, jego zastępca i merytoryczni pracownicy Biura uczestniczyli w pracach legislacyjnych Komisji Sejmu nad projektem Ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu, ustawy o partiach politycznych, ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym i innych ustaw samorządowych. Przedstawiane były także w tym zakresie wnioski, propozycje, pomocnicze analizy i opracowania.
- * W dniach 19 – 20 lutego 2001 r. w Jachrance odbyła się robocza narada dyrektorów i głównych księgowych delegatur wojewódzkich Krajowego Biura Wyborczego, poświęcona wykonaniu zadań w 2000 r. i głównym kierunkom działania w roku 2001.

Dokonano analizy organizacji pracy Krajowego Biura Wyborczego w świetle obowiązujących przepisów i wynikających z nich zadań. Omówiono wykonanie budżetu w roku 2000 oraz plany i zadania finansowe w bieżącym roku, w tym w zakresie przekazywania dotacji na wykonanie zadań wyborczych dla jednostek samorządu terytorialnego. Kierownik Krajowego Biura Wyborczego przedstawił założenia projektu nowej Ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu oraz wynikające z projektu zadania Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego, a także przewidywane zmiany w ustawach samorządowych i zadania wojewódzkich komisarzy wyborczych i zastępców komisarzy.

INFORMACJE PRAWNE I ORZECZNICTWO SĄDOWE

- * W Dzienniku Ustaw Nr 14, poz. 128 z dnia 28 lutego 2001 r. zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 lutego 2001 r. ustalające wzór sprawozdania finansowego o źródłach i wysokości pozyskanych funduszy oraz wydatkach poniesionych na cele referendalne, sporządzanego przez pełnomocnika inicjatora referendum lokalnego. Powyższe rozporządzenie jest wykonaniem upoważnienia art. 47 ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. Nr 88, poz. 985).
- * Naczelny Sąd Administracyjny Ośrodek Zamiejscowy w Łodzi postanowieniem z dnia 9 stycznia 2001 r. sygnatura akt IISA/Łd 229/00 oddalił skargę Marka Ch. na uchwałę Rady Miejskiej w P. w przedmiocie wygaśnięcia mandatu radnego. W uzasadnieniu postanowienia Sąd wskazał, co następuje:

Marek Ch. za pośrednictwem Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego, zaskarżył uchwałę Rady Miasta P. nr XV/130/99 z dnia 21 lipca 1999 r., stwierdzającą na podstawie art.190 ust. 1 pkt 4 oraz ust.2 i 4 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz.602), zwanej dalej Ordynacją wyborczą, wygaśnięcie mandatu radnego Marka Ch. z okręgu wyborczego nr 5 z powodu skazania go prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 7 września 1998 r., za przestęp-

stwa umyślne z art.262 § 2 kk i art.212 § 1 kk (sygn.Akt II K 99/98), utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 1 kwietnia 1999 r.(sygn.Akt II KA 40/99). Jeszcze przed odrzuceniem skargi postanowieniem z dnia 17 grudnia 1999 r.(II S.A./Łd 1746/99) skarżący wystąpił do Rady Miasta P. z wezwaniem do usunięcia naruszenia prawa a do Sądu z prośbą o zawieszenie postępowania.

Po otrzymaniu w dniu 17 stycznia 2000 r. uchwały Rady Miasta P. nr XX/232/99 w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej złożonego przez Marka Ch. wezwania do uchylenia uchwały nr XV/130/99 Rady Miasta P. z dnia 21 lipca 1999 r. w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu radnego - nie uwzględniającej wezwania, Marek Ch. pismem z dnia 20 stycznia 2000 r.(data stempla pocztowego) zaskarżył uchwałę nr XV/130/99 prosząc o wznowienie sprawy. Następnie kolejnym pismem z dnia 12 lutego 2000 r. ponowił skargę (dołączył także odpis skargi wcześniejszej i wniósł ponownie wpis sądowy).

Skarżący podniósł, że skazujący wyrok karny w jego sprawie uprawomocnił się 1 kwietnia 1999 r. Wygaśnięcie funkcji radnego stwierdzono uchwałą Rady dopiero po niemal 4 miesiącach podczas gdy Ordynacja wyborcza wymaga, aby taka uchwała stwierdzająca wygaśnięcie mandatu radnego została podjęta najpóźniej w 3 miesiące od wystąpienia przyczyny wygaśnięcia. Został wybrany w demokratycznych wyborach, cieszy się pełnią władz obywatelskich i publicznych a mimo to został usunięty z Rady Miasta P. i nie może reprezentować mieszkańców Miasta P. do czego został zobowiązany jako radny.

W odpowiedzi na skargę Rada Miasta P. wniosła o jej oddalenie, podnosząc, że termin wskazany w art.190 ust.2 Ordynacji ma charakter deklaratoryjny a wygaśnięcie mandatu następuje z mocy prawa oraz, że Rada powzięła wiadomość o skazaniu Marka Ch. z miejscowej prasy już po upływie 3 miesięcy od chwili uprawomocnienia się wyroku skazującego. Sąd Rejonowy potwierdził fakt skazania pismem z dnia 12 lipca 1999 r. i dlatego zaskarżoną uchwałę podjęto dopiero 21 lipca 2000 r.

Skład orzekający Naczelnego Sądu Administracyjnego - Ośrodka Zamiejscowego w Łodzi postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2000 r. postanowił wystąpić w trybie art.49 ust.2 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym(Dz. U. Nr 74,poz.368 ze zm.) do Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego o wyjaśnienie przez skład siedmiu sędziów powstałych w sprawie wątpliwości prawnych wyrażonych w pytaniach: 1/ czy dopuszczalne jest wniesienie do Naczelnego Sądu Administracyjnego w trybie art.101 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym(Dz. U. z 1996 r. Nr 13, poz.74 ze zm.) skargi na uchwałę rady gminy w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu radnego z przyczyny określonej w art.190 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw(Dz. U. Nr 95,poz.602 ze zm.)? oraz w razie odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, o wyjaśnienie 2/ jaki charakter ma termin określo-

ny w art.190 ust.2 powołanej Ordynacji wyborczej?

Naczelny Sąd Administracyjny w składzie siedmiu sędziów w dniu 23 października 2000 r. podjął następującą uchwałę (sygn. OPS 13/00):

- 1) Uchwałę rady gminy w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu radnego z przyczyny określonej w art.190 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95,poz.602 ze zm.) można zaskarżyć do sądu administracyjnego na podstawie art.101 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1996 r. Nr 13,poz.74 ze zm.),
- 2) Upływ trzymiesięcznego terminu ,o którym mowa w art. 190 ust.2 powołanej ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw nie pozbawia rady możliwości podjęcia uchwały o wygaśnięciu mandatu radnego.

Naczelny Sąd Administracyjny zważył co następuje.

Skarga została wniesiona w terminie (liczonym od dnia uzyskania odpowiedzi na wezwanie do usunięcia naruszenia prawa) i była dopuszczalna .Nie można jej jednak uznać za zasadną. Zaskarżona uchwała Rady Miasta P. nr XV/130/99 z dnia 21 lipca 1999 r. została podjęta na podstawie art.190 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95,poz.602 ze zm.). Przepis ten stanowi, że wygaśnięcie mandatu radnego następuje m.in. wskutek prawomocnego wyroku sądu, orzeczonego za przestępstwo popełnione z winy umyślnej. Jak wynika z akt sprawy i jest to fakt niekwestionowany, skarżący został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 7 września 1998 r.(sygn. akt II K 99/98), utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 1 kwietnia 1999 r.(sygn. akt II KA 40/99). W myśl art.190 ust.2 Ordynacji wyborczej ,wygaśnięcie mandatu radnego w przypadkach określonych w ust. 1 stwierdza rada w drodze uchwały, najpóźniej w 3 miesiące od wystąpienia przyczyny wygaśnięcia mandatu. W rozpoznawanej sprawie Rada Miasta P. podjęła zaskarżoną uchwałę po upływie tego terminu, w dniu 21 lipca 1999 r. podczas gdy wyrok skazujący Marka Ch. utrzymany został wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 1 kwietnia 1999 r. Zarzut skarżącego iż przepis ten pozbawiał Radę Miasta P. kompetencji do stwierdzenia wygaśnięcia jego mandatu po upływie wskazanego wyżej terminu nie może być ,w świetle powołanej uchwały , uznany za zasadny. Jak wynika z punktu 2 uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 23 października 2000 r.(OPS 13/00) upływ trzymiesięcznego terminu, o którym mowa w art.190 ust.2 powołanej Ordynacji wyborczej nie pozbawia rady możliwości podjęcia uchwały o wygaśnięciu mandatu radnego. Rada Miasta P. podejmując zaskarżoną uchwałę po uzyskaniu w dniu 12 lipca 1999 r. potwierdzenia wcześniejszej(z dnia 8 lipca 1999r.) informacji prasowej o skazaniu Marka Ch. prawomocnym wyrokiem przez Sąd Rejonowy w S. nie naruszyła pra-

wa. Zaskarżona uchwała, podjęta po upływie terminu trzymiesięcznego określonego w przepisie art.190 ust.2 Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw prawa nie naruszała a tylko naruszenie prawa dałoby Sądowi podstawę do stwierdzenia jej nieważności lub orzeczenia o niezgodności uchwały z prawem. Jak wynika z uzasadnienia uchwały składu siedmiu sędziów ,uchwała rady stwierdzająca wygaśnięcie mandatu radnego z przyczyny, o których mowa w art.190 ust.1 pkt 4 Ordynacji ma charakter deklaratoryjny, ponieważ wygaśnięcie mandatu następuje z mocy prawa, wskutek zdarzeń opisanych w ustawie. Istotnie forma w jakiej zastrzeżono termin trzymiesięczny dla podjęcia uchwały o wygaśnięciu mandatu radnego może budzić wątpliwości ale należy przyjąć, że termin ten ma charakter procesowy a nie materialnoprawny. Jak wynika z uzasadnienia uchwały składu siedmiu sędziów, uchwała stwierdzająca wygaśnięcie mandatu radnego z mocy prawa spełnia funkcję porządkującą i autorytatywnie wyjaśnia sytuację radnego i przez to służy ochronie interesów zarówno radnego jak i rady. Brak takiej uchwały powoduje że ustawowe konsekwencje zdarzenia, jakim jest skazanie prawomocnym wyrokiem, pozostają w zawieszeniu .Dopiero uchwała o wygaśnięciu mandatu pozwala zrealizować wolę ustawodawcy a "sformułowanie" najpóźniej w ciągu trzech miesięcy " należy odczytywać jako werbalne wzmocnienie obowiązku niezwłocznego podjęcia takiej uchwały". Inne rozumienie wskazanego, ustawowego terminu prowadziłoby do tego, że rada własnym działaniem mogłaby doprowadzać do odwrócenia skutków powstających z woli ustawodawcy.

Skoro zaskarżona uchwała Rady Miasta P. nr XV/130/99 z dnia 21 lipca 1999 r. prawa nie naruszała, zarzut naruszenia interesu prawnego skarżącego poprzez podjęcie tej uchwały ,stwierdzającej wygaśnięcie mandatu w związku z zaistnieniem ustawowo określonej przesłanki, nie może być uznany za zasadny. Niemożność reprezentowania mieszkańców P. jest rezultatem wystąpienia ustawowej przesłanki wygaśnięcia mandatu z mocy prawa a zaskarżona uchwała jedynie potwierdza jej wystąpienie i związane z nią konsekwencje prawne.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz. U. Nr 74, poz.368 ze zm.) orzeczono jak w sentencji.